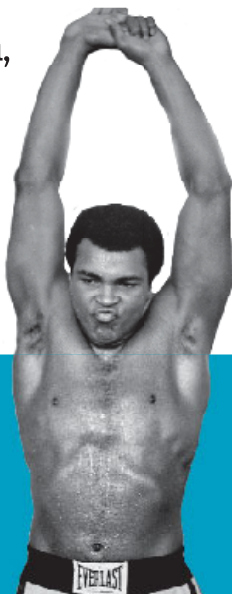

EERST
**Waar Ali won,
is nu leegte**

Kinshasa is
niet bepaald
trots op zijn
monumenten.

7

Sportinstructeur, bakker,
timmerman, popartiest...
Het mbo biedt teveel
om op te noemen.

Ontmoet het mbo
bij jou in de buurt op
7 of 9 oktober!

Kijk op 6dbs.nl

6-DAAGSE BEROEPS
OKT. 4-9 ONDERWIJS

PUZZEL MEE EN WIN!

Maak deze week kans op een van de
arrangementen in één van de 37 Fletcher
hotels in Nederland (2 nachten).

3x

FLETCHER HOTELS

Meedoen en winnen? Op de
puzzelpagina vindt u alle in-
formatie.

Dagelijks winnen Een halfjaarabonnement op Quizted

28
Dinsdag
September 2010

De Pers

Dagblad

WWW.DEPERS.NL

GRATIS, MAAR NIET GOEDKOOP

HOLLANDE HOOFTE/BEELDWERKING DE PERS

Goedenavond, dit was Twitter

Vroeger moest je als **ambitieuw** politicus zorgen dat je bij
Nova zat. Nu volstaan **140 tekens**.

► Lees meer op pagina 8

EERST

Een worm uit het Westen

Een Iraanse kerncentrale is aan-
gevallen door een computer-
worm, die waarschijnlijk afkom-
stig is uit Israël of de Verenigde
Staten. Experts zijn behoorlijk
geschrokken van deze cyberat-
tack. 'Dit is een nieuwe wapen-
wedloop.'

► Lees meer op pagina 2

EERST

'Er staat wel een bepaalde druk op ze.'

► Pastoor Jan van der Zandt over
Nederlandse Roma. Pagina 3.

SPORT

Zlatan terug in Arena

SPORT

Moeliker over Het Ongeluk

Keeper Kevin Moeliker raakte
tien maanden geleden zwaarge-
wond bij een ongeval. De be-
stuurder van de auto waarin hij
zat, Twente-speler Theo Janssen,
had gedronken. Moeliker kijkt in
De Pers voor het eerst terug. 'Er is
geen contact meer met Theo.'

► Lees meer op pagina 19

LANGE POTEN

PETER MIDDENDORP

Tijdens zijn Kamerlidmaatschap was ik te jong om Hans Janmaat op waarde te kunnen schatten, maar ik heb wel altijd netjes geleerd dat de leider van de Centrumpartij een racistische fascist was, die met alle middelen bestreden moest worden.

Zaterdag leidde een link op Twitter naar een radio-interview met Janmaat uit 1983, gehouden door Van Weezel, Van Hoorn en Van den Boogaard. Daaruit bleek dat niet Janmaat, maar de journalisten hun verstand verloren waren. Een uur gingen zij tegen hem tekeer. In elke vraag de woorden fascist, racist, extreem-rechts.

Janmaat bleef rustig: de grote partijen hadden buitenlanders voorgehouden dat het hier gunstig voor ze was. Zij konden hun leefpatroon hier niet ontwikkelen, raakten uit het evenwicht, en wilden of konden zich niet meer aanpassen. Intussen lieten de grote partijen veel meer buitenlanders komen. In de toekomst zaten we misschien wel met een miljoen moslims, met alle mogelijke spanningen van dien.

Zaterdagavond liep ik per toeval een van de interviewers tegen het lijf. Hij had de link ook gezien, en was er niet gemakkelijk mee. De tijdgeest liet je rare dingen doen. Hij herinnerde eraan dat het destijds juist heel incorrect was Janmaat aan het woord te laten. Tijdens het interview werd gedemonstreerd tegen de omroep die hem zendtijd durfde te geven.

Zou de wereld er anders hebben uitgezien als de journalistiek in 1983 minder hysterisch was geweest? Het vervelende van het heden is dat je wel zeker weet dat iets aan je opvattingen en gedragingen totaal belachelijk is, maar dat je moet wachten tot de foto's zijn vergeeld voor je scherp kunt zien: ja, dat hoedje had ik niet moeten dragen.

Het huidige CDA-Kamerlid Mirjam Sterk wil Roma het land uitzetten. Zondagmiddag zag ik haar in een weiland langs de snelweg tegen een caravan duwen, in de kennelijke hoop dat er een paar zigeuners zou den uittrollen. Ik ben doorgereden. Later zullen mijn kinderen mij verwijten: 'Waarom heb jij niet geduwd?'

Maar of ze zullen vinden dat ik die caravan omver had moeten duwen, of Mirjam Sterk - daarover meer over twintig jaar. ●

Cyberwarfare De worm komt uit het Westen

De oorlog tegen Iran is nu echt begonnen

Israël en de VS zijn logische verdachten van de eerste grote cyberaanval afkomstig uit het Westen.

Camil Driessen
AMSTERDAM

'Tegen Iran is een elektronische oorlog gestart', zei Mamoud Jahfari, projectleider van de Bushehr kerncentrale, over het zeer ingenieuze virus dat computers van de faciliteit besmette. Hij nuanceerde vervolgens de schade die de Stuxnetworm aanrichtte: geen besmettingen in de kerncentrale, maar op pc's van medewerkers. Daarover valt te twisten. Cyberkenners zijn flink geschrokken van de worm. Het gerenommeerde IT-beveiligingsbedrijf Kaspersky Labs liet weten Stuxnet een angstaanjagend cyberwapen te vinden, 'dat ervoor zorgt dat de wereld in een nieuwe wapenwedloop terecht komt'.

Voor militaire strategen is al langer duidelijk dat conventionele oorlog er een nieuw domein bij heeft: cyberspace. China en Rusland hopen door flink te investeren in cyberwarfare hun achterstand in te lopen op het gebied van conventionele oorlogvoering.

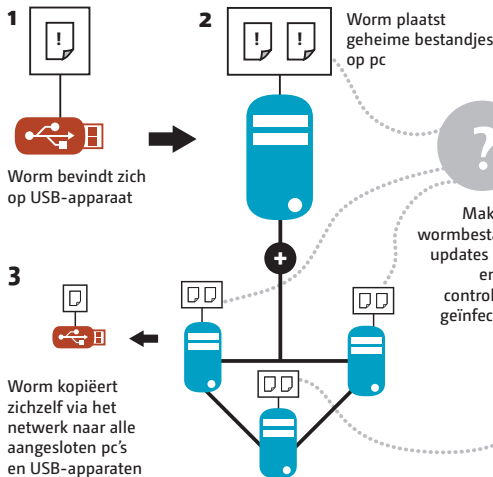
Web War 1

Bekendste voorbeeld van cyberwar tot nog toe was *Web War 1*: een Russische aanval op servers van Estse media, banken en overheid vanwege de verplaatsing van een Sovjetoorlogsmoment.

Maar net zoals van die aanval nooit duidelijk is geworden of de Russische overheid erachter zat, zal nu ook moeilijk te bewijzen zijn wie achter Stuxnet zit. Het moet haast wel een land zijn, omdat de worm enorm ingewikkeld in elkaar zit, denkt computerexpert Ralph Langner. 'De middelen die ervoor nodig zijn om zo'n aanval uit te voeren wijzen naar een staat'. Bijzonder is bovendien dat de worm niet zoals gebruikelijk op spionage, maar op sabotage was gericht.

Dus zijn er met het Iraanse kernprogramma in het achterhoofd twee logische verdachten: de VS en Israël. De aanval met de Stuxnet-worm (die ook in een enkel ander Aziatisch land huishield) zou daarmee het eerste bekende geval zijn van een grote cy-

Stuxnet wurmt zich door beveiliging

GRAPHIC: ELS ENGEL

'Wat is bijvoorbeeld internationaal juridisch een cyberaanval?'

Majoor Generaal bd. Kees Homan

beraanval door een westers land.

In 2009 schreef *The New York Times* dat president Bush toestemming had gegeven om via experimentele methodes netwerken en computersystemen te saboteren van het Iraanse kernprogramma. Obama zou dat geheime programma vervolgens hebben opgevoerd, dus mogelijk komt Stuxnet uit zijn koker.

De president investeert sowieso zwaar in cyberwarfare. Hij stelde Howard Schmidt, voormalig hoofd security van Microsoft, aan als cyber-tsaar. In mei werd in het Pentagon het Cyber Command geopend. Dat heeft de bevoegdheid om 'full-spectrum' operaties uit te voeren: niet alleen Amerikaanse netwerken vernietigen dus, maar ook systemen van andere

landen aanval. Hoe en volgens welke regels is geheim.

Ook Israël zou achter de aanval kunnen zitten. Dit jaar vergeleek een hoge legerleider het belang van cyberwarfare met het hebben van een luchtmacht in de 20e eeuw. Israël heeft de kennis in huis. Toen het in 2007 een Syrische kernreactor in aanbouw bombardeerde, voerde het eerst een digitale aanval uit op onder meer Syrisch afweergeschut.

Hoe Iran op de aanval gaat reageren is onbekend. Het internationaal recht biedt ze in ieder geval weinig houvast. Cyberoorlog is zo nieuw dat er amper internationale regelgeving bestaat. Majoor Generaal bd. Kees Homan schrijft op de website van Clingendael dat daar dringend behoefte aan is. 'Wat is bijvoorbeeld internationaal juridisch een cyberaanval? Wat zijn de juridische gevolgen van een aanval op een defensienetwerk, als dat ook een ziekenhuis bedient? Worden, als er burgerslachtoffers vallen, de Conventies van Genève geschonden?' Het zijn maar enkele van de vele vragen. ●

Geen paniek RIVM: KIP IS VEILIG

We kunnen gewoon kip blijven eten. Het RIVM ziet geen reden om het eten van kippenvlees af te raden of het meest veelzijdige stukje vlees uit de handel te halen. Er was ophef ontstaan nadat een vrouw was overleden door een bacterie die veel voorkomt in kippenvlees. Wel moeten we kip goed bakken en keukengerei schoonmaken.

Amsterdam TOCH ACHTER KRAKERS AAN

De politie in Amsterdam gaat ongeveer tweehonderd kraakpanden in de hoofdstad ontruimen. Dat kondigde burgemeester Eberhard van der Laan gisteren aan. Eerder zag het er nog naar uit dat Amsterdam zich bij andere steden als Groningen en Breda schaarde die het nieuwe kraakverbod links laten liggen.

CZ kritisch ZIEKENHUIZEN IN DE BAN

Zorgverzekeraar CZ doet vanaf 2011 geen zaken meer met zes ziekenhuizen voor borstkanker omdat zij onvoldoende presteren op dat gebied. De zorgverzekeraar maakte dat gisteren bekend en publiceert binnenkort een lijst met de prestaties van ziekenhuizen op het gebied van borstkanker. Volgens CZ presteren bijna zestig ziekenhuizen matig, 23 goed en scoren vier 'best'.

Trixit BEDANKT! #LANDGENOTE

Koningin Beatrix heeft in een 'tweet' haar dank uitgesproken voor het hartelijke welkom dat haar op Twitter ten deel is gevallen. Sinds het Koninklijk Huis zaterdag de eerste tweet de wereld instuurde, hebben zich al bijna 17.500 followers gemeld voor de Twitterpagina van het koningshuis. Namens de koning twitterde de Rijksvoorlichtingsdienst gisteren: 'Dank aan u allen voor het hartelijke welkom.'

Venezuela

MEERDERHEID CHÁVEZ KRIMPT

President Hugo Chávez behoudt de meerderheid in het Venezolaanse parlement, maar de oppositie is erin geslaagd te voorkomen dat Chávez' partij weer een tweederde meerderheid krijgt. Dat maakte de kiescommissie gisteren bekend.

De Verenigde Socialistische Partij van Venezuela (PSUV) van Chávez behaalde bij de stembusgang van zondag zeker 90 zetels. De overkoepelende oppositiebeweging Tafel van de Democratische Eenheid (MUD) komt op minstens 59 zetels uit. Twee zetels

gingen naar een andere partij en veertien zetels is de winnaar nog niet vastgesteld.

Chávez had minstens 110 van de 165 zetels moeten binnenslepen om opnieuw grondwetswijzigingen eenvoudig te kunnen doorvoeren. In het oude parlement bezetten de PSUV en bondgenoten 137 zetels. Chávez noemde de uitslag 'een nieuwe overwinning van het volk'. Ook de oppositie spreekt van een overwinning.

Het nieuwe parlement komt in januari voor het eerst bijeen.

Argus China handhaaft éénkindpolitiek

© 2010 René Lissink. Argus online.nl

Love is in the air

Een rancuneuze ex-vriendin zat achter de bommelding waardoor een vliegtuig zaterdag een noodlanding in Zweden moest maken.

Zwols blindganger

Opnieuw gaat men in de Zwolse wijk Holtenbroek zoeken naar een blindganger, een explosief uit de Tweede Wereldoorlog.

Zoeken naar iets bruikbaar in het afval

Een jutter doorzoekt het water bij een vuilnisbelt in Sidon, in het zuiden van Libanon. De enorme berg vuilnis ligt in de buurt van ziekenhuizen, scholen en woningen en is al meerdere keren in de Middellandse Zee gestort. De belt ligt er sinds de oorlog met Israël in 1982 toen resten van gebouwen er werden gedumpt. Later gingen mensen ook hun persoonlijke afval naar de belt brengen en er ligt zelfs vuilnis uit de lokale ziekenhuizen. ● FOTO: REUTERS

Nederlandse Sinti 'Wanneer zijn wij aan de beurt?'

Bange zigeuners klagen burgemeester aan

Nederlandse woonwagenbewoners krijgen het koud van de anti-Roma sfeer in Europa. 'Ik ga deze week Sterk en De Vos aangeven.'

Sanne Rooseboom
AMSTERDAM

Het is gewoon discriminatie, vindt Sabina Achterbergh (28). Niks beleid of eigen bestwil. Dat de Nieuwegeinse burgemeester De Vos oproept tot etnische registratie van Roma en dat Mirjam Sterk van het CDA criminele Roma ondanks Europese regelgeving best wil uitzetten, dat is discriminatie. 'Iemand moet er wat van zeggen, dus doe ik het maar.' Ze zit vastberaden achter haar laptop aan tafel in de woonwagen van haar ouders aan de rand van Amsterdam. Deze week gaat ze naar het Meldpunt Discriminatie om Sterk en burgemeester De Vos aan te geven. Het liefst ook Sarkozy en Berlusconi, maar ze snapt ook wel dat die daar niet sidderend van in een hoekje gaan zitten.

Roma is ze niet. Sabina is drierivierde Nederlandse reiziger, en een vierde Sinti. Ze heeft blond haar en blauwe ogen, maar ze heeft Roma leren

spreeken en gaat op vakantie in Oost-Europa vaak langs Roma-dorpen. 'Ik voel een band. Ik zie dat dit een kwetsbare groep is zonder regering die het voor ze opneemt.' Vandaag stuurt ze een open brief aan de Nederlandse regering met de oproep tot meer internationale samenwerking. 'In tijden van economische crisis zijn deze minderheidsgroepen altijd de speelbal van vaak rechtse politici. (...) Begrijpen ze niet hoe pijnlijk de thema's uitzetten en registreren van Roma is?'

WOII

Dat de Tweede Wereldoorlog er snel bij wordt gehaald, dat is voor Sabina vanzelfsprekend. 'Je kunt het wel overdreven vinden, maar voor mij voelt dat zo. Al m'n oma's familie is toen vermoord. En opgehaald door de Nederlandse politie hè. Je kunt zeggen dat het lang geleden is, maar voor ons voelt het als: daar gaan we weer, wanneer zijn wij aan de beurt?'

Het is vooral de etnische registratie die Nederlandse woonwagenbewoners raakt. 'Dat dat woord valt', vertelt Arno (49) vanuit een woonwagenkamp in Wilnis. 'Dan raakt mijn moeder echt van slag. Die heeft het allemaal meegemaakt.' Zijn dochter is juridisch hulpverlener, vertelt hij trots. 'Mijn gezin is helemaal geïntegreerd. Maar dit is toch onze cultuur hè, de wagen.' Hij heeft zelf ook overwogen aangifte te doen van discriminatie. 'Maar dat wordt niks. Ik word er zo emotioneel van en dan word ik boos en kom niet uit mijn woorden.'

Terneergeslagen

Pastoor Jan van der Zandt, van het Nederlandse Woonwagenpastoraat herkent die houding. 'Voor Nederlanders met Sinti-voorvaders doemt het oorlogsbeeld snel op. Op zich zijn de meeste Nederlandse woonwagenbewoners geen Roma of Sinti, maar ze zijn wel gewend dat ze als

groep worden behandeld, door de media, door de overheid. Ik denk dat er daardoor wederzijds begrip bestaat.' Bij de Roma en Sinti in Nederland merkt de pastorteneergeslagenheid door de negatieve berichten. 'Er staat een bepaalde druk op ze.'

De Nederlandse Wilma (36) voelt dat zo niet; de situatie van de Roma staat redelijk ver van haar af. Ze zit op de bank in haar wagen in Gouda, haar vierjarige zoonnetje stuitert om haar heen. 'Ik word er op zich niet down van als Frankrijk Roma uitzet. Ik vind het prima als iemand zich voor ze inzet hoor, maar ik heb mijn eigen missie: mijn kinderen.' Verontschuldigend: 'Klinkt dat heel egoïstisch?' En toch, vertelt ze later, toch had ze het er gisteren nog over met haar moeder. 'Ja, je kijkt extra naar het nieuws, dat wel. Ik zie niet per se Roma, ik zie vooral die kinderen en ik denk: geef ze toch gewoon een plek.' ●

Wie, waarvandaan?

Ondanks de rare bijsmak die een uitleg over ras heeft, toch een poging. Roma en Sinti, vaak samen-gevat als zigeuners, zijn aparte groepen met een eigen geschiedenis en dialect. De Sinti kwamen in de 19e en vroege 20e eeuw naar Nederland, daarvoor trokken ze door Europa. De eerste groep Roma kwam na WOII uit Hongarije, in de jaren '80 volgden Roma uit Joegoslavië (destijds en nog steeds in huizen ondergebracht), in de jaren negentig uit Kosovo en nu uit Roemenië. De grootste groep Nederlandse woonwagenbewoners is trouwens autochtoon, ze reiden eeuwenlang vanwege hun beroep door het land en wonen nog altijd in woonwagens. ●

Bedrijfsleiders

BOETES VOOR DISCRIMINATIE

Drie voormalige bedrijfsleiders en een personeelsfunctionaris van AH To Go hebben zich volgens het Openbaar Ministerie (OM) schuldig gemaakt aan discriminatie van Marokkaanse sollicitanten. De officier van justitie eiste voor de Haagse rechtbank boetes tegen het viertal. De verdachten zouden begin 2009 opzettelijk hebben gediscrimineerd door sollicitanten van Marokkaanse afkomst af te wijzen.

Gepakt

Op Bangkok Airport zijn vier koffers met 90 kilo ivoor in beslag genomen.

Verjaarscadeau voor u:
Duurzaam bankieren
met 50% korting!

De ASN Bank investeert niet in kinderarbeid of wapenindustrie. Maar juist wel in eerlijke handel en duurzame energie. Dit jaar bestaan wij 50 jaar! Daarom krijgt u op de ASN Bankrekening en de nieuwe ASN Creditcard tijdelijk 50% jubileumkorting*. Voor de ASN Bankrekening betaalt u nu slechts €9,- per jaar. Voor de ASN Creditcard, met steun aan goede doelen, €10,- per jaar.

ASN BANK
VOOR DE WERELD VAN MORGEN

*Dit aanbod geldt t/m 31 december 2010 en is na afsluiting een jaar lang geldig. Kijk voor de voorwaarden op www.asnbank.nl of bel gratis 0800-0380.

PREFAB TUINHUIZEN, GARAGES, BERGINGEN, AANBOUWEN & PAARDENSTALLEN

Dubbelzijdig
houtskeletbouw,
houtskelet/
metselwerk en
prefab beton
elementen

BEZOEK
OOK ONS
SHOWPARK

BOHA
Beton- & houtbouw

De Huifkes 42
(Industrieterrein Eeneind II)
5674 TM Nuenen
fax (040) 283 92 73
www.boha.nl

VRAAG GRATIS BROCHURE: (040) 283 91 06

Arbeid Welvaart wordt duur betaald

Ook in Chinese kantoortuinen loert het gevaar van burn-out

Dat Chinese fabrieksarbeiders het moeilijk hebben wisten we al, maar nu klagen ook steeds meer kantoorbedienden over de te lange uren en de kans op een burn-out.

Tjeerd Wiersma
AMSTERDAM

Het is China's nieuwe realiteit en de prijs die het voor de economische groei – circa 10,5 procent dit jaar – betaalt. Een Chinees met een normale kantoorbaan maakt namelijk vijf keer zo veel kans op een burn-out als een Amerikaan in een gelijkwaardige functie.

Dat blijkt althans uit recente gegevens van Chestnut Global Partners, een van oorsprong Amerikaanse adviesclub. Dat komt wereldwijd op voor de rechten van werknemers en helpt ze ook bij problemen op de werkvloer en als ze in (psychische) nood komen.

En het aantal 'overspannen' Chinese kantoorbedienden neemt – als we de cijfers tenminste mogen geloven – alleen maar toe. Chestnut bevestigde dat ongeveer 30 procent van de Chinese kantoormedewerkers klaagt over te veel stress op de werkvloer en

een dreigende burn-out, tegen slechts 6 procent van de Amerikanen in een soortgelijke situatie.

Terwijl de Amerikanen hun wonden likken vanwege de recessie en velen van hen nog op zoek zijn naar een nieuwe baan, klagen de Chinezen vooral over de enorme werkdruk en het aantal overuren dat ze moeten

'Veel bazen vinden dat Chinese kantoorbedienden niet moeten zeuren'

Li Xu, Chestnut Global Partners

maken. Omdat veel (jonge) Chinese kantoorbedienden dromen van een vrij(er) bestaan, overwegen ze daarom zelfs hun baan op te zeggen.

Chinese kantoorbedienden zijn het namelijk zat om nog langer in het keurslijf van een baan te zitten die langer duurt dan van 9 tot 5 en om de orders van hun baas maar blind op te volgen.

'Veel Chinezen die op kantoor zitten hebben weinig plezier van hun werk, zijn gedemotiveerd omdat ze nauwelijks iets te vertellen hebben en

stuiten op bijzonder weinig begrip van hun bazen. Die vinden dat ze helemaal niet moeten zeuren over arbeidsomstandigheden en dat ze gewoon door moeten werken', zegt Li Xu van Chestnut erover tegen de krant *China Daily*.

Het is in China nog steeds *not done* om je baas openlijk te bekritisseren. En evenmin om je te beklagen over de omstandigheden in de kantoortuin waarin je moet werken. Vele Chinezen zoeken daarom hun toevlucht tot internetfora van sites als *www.douban.com* en *www.peixunz.com*. Omdat ze daar tenminste anoniem hun gram kunnen halen op hun werkgever. Uit een recente enquête van Peixunz onder bijna 1.700 Chinese kantoorbedienden blijkt dat bijna 75 procent van hen last heeft van een burn-out. Journalisten en advocaten zouden het het zwaarst te verduren hebben.

Dat Chinese arbeiders het moeilijk hebben en uitgebuit worden, was al langer bekend, maar dat de klaging nu ook binnen de Chinese kantooromuren valt te beluisteren is nieuw. Het lijkt de prijs die de Chinese kantoorbedienden moeten betalen om de ongekende economische groei maar bij te kunnen houden. ●

Klimaat Bjorn Lomborg bepleit CO₂-tax

Het is wél erg,

Hij was het internationale gezicht van de klimaatsceptici, maar de Deen Bjorn Lomborg pleit nu voor honderd miljard dollar aan maatregelen. Per jaar.

Marcel van Engelen
AMSTERDAM

Wie Bjorn Lomborg aan de telefoon heeft, voelt aan de andere kant van de lijn een vuur branden. Een vuur van overtuiging – hij praat nogal gepassioneerd, aan één stuk – aangewakkerd door ergernis. 'Ik heb altijd gezegd dat klimaatverandering *real* is, maar niet zo erg als Al Gore beweerde. Mensen hoorden alleen het tweede deel en dus was ik een ontkenner. Nu zeg ik dat we andere oplossingen moeten kiezen dan CO₂-reductie en dat we daar honderd miljard dollar per jaar aan moeten besteden. Opnieuw horen mensen alleen het tweede deel, en nu ben ik Al Gore.'

Niet gedraaid

Vorige week verscheen Lomborgs nieuwste boek, *Smart Solutions to Climate Change*, en de begeleidende publiciteit ging vooral over de draai die hij zou hebben gemaakt. Het zette hem aan tot een opiniestuk in *The Wall Street Journal*: ik ben helemaal niet gedraaid! Dat het vooral daarover moet gaan, tekent volgens Lomborg de polarisatie in de discussie over klimaatverandering. 'Er lijken nog altijd maar twee posities mogelijk: je vindt het bedrog of je vindt het het einde van de wereld. Geen van beide is juist. De belangrijkste reden waarom we niet vooruitkomen is dat het nauwelijks mogelijk is een intelligente middenpositie in te nemen.'

Nu is het niet verboden om van mening te veranderen, maar het moet gezegd worden: Bjorn Lomborg is niet gedraaid. Hij heeft nooit ontkennd dat klimaatverandering een door mensen veroorzaakt probleem is. Wel kun je zeggen dat zijn betoog is veranderd, of in elk geval dat hij zijn nadruk heeft verlegd. Van 'hoho, niet zo overdrijven' – waarmee de echte klimaatontkenners hem in hun kamp probeerden te slepen – naar 'dit is een serieus probleem, hoe gaan we het oplossen?' Misschien is met hem het hele debat aan een nieuwe fase toe.

Lomborg is een politicoloog, die statistiek doceerde aan de universiteit van Aarhus, zich stoorde aan het pessimisme over het milieu, eind jaren

negentig in Denemarken tegen draadse opiniestukken begon te schrijven, en tenslotte een icoon werd in het internationale debat over klimaatverandering. Hij belandde erdoor op de lijsten van 's werelds invloedrijke mensen en publieke intellectuelen – van media als *Time Magazine* – zo ongeveer als Ayaan Hirsi Ali is vergaan.

Wolkenvorming

Het lijkt er sterk op dat Lomborg, naarmate hij zich verder heeft verdiept in de onmetelijke databerg over klimaat, de opwarming van de aarde serieuzer is gaan nemen. 'De laatste drie à vier jaar heeft mijn standpunt

Censuur Gekocht en verbrand

Pentagon vernietigt 10.000 boeken

Een Amerikaanse luitenant die in Afghanistan diende, wil zijn memoires verkopen. De Amerikaanse overheid heeft dat liever niet.

Redactie buitenland

Het Amerikaanse ministerie van Defensie heeft recentelijk bijna 10.000 exemplaren gekocht én vernietigd van de memoires van een voormalig officier van het Amerikaanse leger. Dit is afgelopen zaterdag bevestigd door een woordvoerder. De inhoud van het boek zou staatsgeheimen bevatten en een gevaar vormen voor de nationale veiligheid.

In *Operation Dark Heart* beschrijft luitenant Anthony Shaffer zijn tijd in

Afghanistan toen hij aan het hoofd stond van een team dat geheime operaties uitvoerde. Volgens Shaffer was de grootste fout van de regering Bush dat ze de cultuur in Afghanistan niet begreep.

Het ministerie van Defensie heeft naar eigen zeggen 9.500 exemplaren van de eerste druk opgekocht en vernietigd. Shaffer is woedend. 'Dit hele gedoe riekt naar wraak', zegt hij tegen CNN. 'Iemand die 10.000 boeken koopt om een verhaal te onderdrukken in een digitaal tijdperk, het is van de gekke.'

Censuur

De uitgever van het boek heeft inmiddels een tweede druk uitgebracht, die is nagekeken en gecorrigeerd door

het Pentagon. Enkele woorden en namen tot complete alinea's zijn zwart gemaakt. Een van de eerste zinnen van het boek luidt: 'Here I was in Afghanistan (redaction) My job: to run the Defense Intelligence Agency's operations out of (redaction) the hub for U.S. operations in country'. Van de eerste twee pagina's van hoofdstuk 15 zijn maar liefst 21 regels zwart gemaakt.

Op de officiële website van het boek is een video te zien over de pogingen van het Pentagon om het boek niet gepubliceerd te krijgen.

Volgens klokkenluiderwebsite Wikileaks komt de waarheid toch wel op tafel. Hun reactie op Twitter: 'Burn all the books you want, Nazi punks. We already have a copy.' ●

RECORD € 30 per gram (basis 100g) **GOUDPRIJS!**
Verkoop het nu
U kunt het ook aangekocht krijgen
Ik wil uw goud
U ontvangt direct de hoogste contanter prijs voor sieraden, heel of kapot, munten, goudberen, tandengoud, zilver, guldens, rijksdaalders, bestek, broodmanden, diamant, briljant en horloges: Cartier, Rolex, Breitling, Omega enz.
Potma Edelmetaal
Papestraat 28 - Den Haag
Tel. 070-3636666
Di. t/m za. 11.00 - 17.00 uur
www.potma-edelmetaal.nl

Aanval PAKISTAN BOOS OP NAVO

Pakistan heeft verbolgen gereageerd op NAVO-aanvallen met helikopters op Pakistaans grondgebied enkele dagen geleden, waarbij tientallen Afghaanse opstandelingen om het leven kwamen.

'Deze incidenten zijn een duidelijke schending van het mandaat waarvoor ISAF opereert' en 'onacceptabel', aldus een woordvoerder van het Pakistaanse ministerie van Buitenlandse Zaken.

Misbruik CELSTRAF EN TBS VOOR OMA

Een oma die zou hebben meegewerkt aan seksueel misbruik en het vervaardigen van kinderpornografie van haar vijf weken oude kleinzoon, op wie ze voor het eerst paste, noemde de officier van justitie in Den Bosch gisteren 'te bizar voor woorden'. Ze eiste voor de rechtbank in Den Bosch een celstraf van 263 dagen plus tbs met voorwaarden tegen de 57-jarige oma. De rechtbank doet op 11 oktober uitspraak.

Oranje uitje
Koningin Beatrix gaat op 30 oktober naar de musical *Soldaat van Oranje*.

Inflatio
De voormalig Franse minister van Justitie Rachida Dati zorgde voor hilariteit toen ze tijdens een gesprek 'fellatio' zei waar ze 'inflatie' bedoelde.

dus gaan we het oplossen

'Het probleem blijft honderd jaar bestaan. Zo lang kun je mensen niet bang blijven maken.' REUTERS

zich ontwikkeld', geeft hij toe. 'Dat komt doordat de mogelijkheden voor slimme oplossingen zijn verbeterd. Maar ik ben nog altijd tegen alarmiseren, het bang maken van mensen. Al Gore heeft zo het probleem op de agenda gezet, dat heeft zijn waarde gehad, maar het blijft honderd jaar bestaan. Zo lang kun je mensen niet bang blijven maken. Dan worden ze moe, verliezen ze hun interesse. Je moet oplossingen bieden.'

Lomborgs zwakte – hij is geen klimatoloog maar sociaal wetenschapper – is tevens zijn kracht. Hij probeert overzicht te houden en neemt het menselijk gedrag als uitgangspunt.

In zijn nieuwste boek zetten voor- en tegenstanders van uiteenlopende oplossingen hun argumenten uiteen, waarna vijf economen (onder wie drie Nobelprijswinnaars) die beoordelen. Welke oplossing biedt het meeste waar voor haar geld? Helemaal onderaan bungelt het terugdringen van broeikasgassen. We kunnen ons geld veel beter uitgeven aan ontwikkeling van schone energie (zon, wind, algen) en ook aan nog slecht ontwikkelde technologieën als het bevorderen van wolkenvorming boven de zee, zodat de warmte van de zon weerkaatst wordt.

Een onzekere richting, beaamt hij. 'Maar er zijn vele verschillende tech-

Bjorn Lomborg, HOLLANDSE HOOGTE

nieken. Als we in allemaal investeren, is de kans vrij groot dat ze resultaat opleveren. Laten we zeggen dat deze aanpak 90 procent kans van slagen heeft. Dat is meer dan de nul procent van de huidige aanpak. We richten ons al twintig jaar tevergeefs op het terugdringen van de CO₂-uitstoot.'

CO₂-belasting

Volgens Lomborg is het een illusie dat we minder fossiele brandstoffen zullen verbruiken als die stapsgewijs duurder worden. We zullen pas echt minder verbruiken als groene energie zo goedkoop wordt, dat iedereen daarvoor kiest. Daarom moet daar het geld naartoe. Hij stelt voor het onderzoek en de ontwikkeling te financieren door wereldwijd een CO₂-belasting in te voeren die jaarlijks de 100 miljard dollar oplevert. Hoe realistisch is dat? 'Nee, India en China zullen niet meedoen, de VS evenmin. Maar die CO₂-tax is slechts het ideale economische model. Je kunt de hon-

'Als we investeren in alle technieken, is de kans groot dat ze resultaat opleveren.'

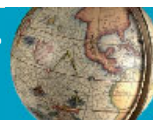
Bjorn Lomborg

derd miljard ook uit andere publieke middelen halen. Het huidige beleid van de EU, dat door CO₂-beperkingen leidt tot kunstmatige afremming van de economie, kost veel meer.'

In wezen is Lomborgs betoog helemaal zo dwars niet: hij pleit bovenal voor schone energie. Wie kan daar tegen zijn? Rajendra Pachauri in elk geval niet. De klimaatbaas van de VN vergeleek Lomborg eerder met Hitler, omdat hij menselijke levens te calculeren zou hebben beoordeeld. Sinds kort zijn ze vrienden en ondertekent Pachauri zijn mails naar Lomborg liefelijk met 'Pachi', vertelt Lomborg lachend. Pachi schreef een aanbeveling voor Lomborgs nieuwe boek.

'Hij kende me niet, had zoals velen alleen over mij gehoord via mijn tegenstanders. Ik was de bad guy. Toen we anderhalf jaar geleden samen bij een debat waren, bleek hij het tot zijn eigen verbazing vaak met me eens te moeten zijn. Ik was geen gek, maar een intelligente man. En ik ben vegetarisch, al sinds mijn elfde, dat heeft wellicht ook meegespeeld. Dan kun je natuurlijk geen slecht mens zijn.'

STEL...

...dat we aliens op bezoek krijgen

Er zijn van die nieuwsberichten waarbij ook ervaren journalisten zich even in de arm moeten knijpen. 'VN bereiden zich voor op eerste ontmoeting met aliens' stond gisteren op verschillende websites te lezen. In het Engels is het nieuws nog ietsje mooier: 'UN prepares for first contact with alien life'. First contact! Dat is Star Trek! De Vulcans (gele huid en punten, maar ze spreken gewoon Amerikaans) hebben de aarde al een tijdje in de smiezen en komen ons de hand reiken als we de eerste warp-motor hebben gebouwd, die interplanetaire reizen mogelijk maakt. Aan het handje van de Romulans mogen we vervolgens meedoen in de interplanetaire eredivisie van Klingons, Ferengi en Romulans – het blijkt nogal druk te zijn met mensachtigen in de ruimte.

Maar hoevel Star Trek best secuur met wetenschappelijke inzichten omgaat: het blijft wel fictie. En dan gaan de VN in de echte wereld een echte ambassadeur aanstellen? Maar inderdaad: de Maleise doctor in de astrofysica Mw. Mazlan Othman wordt belast met de taak te communiceren met ET-achtigen, als die zich melden. Zij is erkend (onder)zoeker van intelligente levensvormen buiten de aarde, en al jaren hoofd van de United Nations Office for Outer Space Affairs, waar al jaren wordt gewerkt aan protocollen voor bijvoorbeeld de ontsmetting van ruimtevaartuigen en de manier om de wezens te groeten. Want stel dat de aliens wél landen? Dan kun je beter voorbereid zijn. In dat geval is een kopzorg of we buitenaardse ziekten buiten de deur houden. En sociaal gezien wil je de aliens niet voor het hoofd stoten, gesteld dat ze die hebben. Moet je ze drie of twee keer zoemen? Handjes schudden, snappen ze dat?

Take me to your leader! Wat een bericht. Deze krant heeft zich meteen aangemeld voor het eerste interview met de aliens. ●

De rubriek Stel... verkent wat ook het nieuws had kunnen zijn. Reacties/suggesties: stel@depers.nl

BUDEATAMAN

TOMMY WIERINGA

Op veel plaatsen kun je verhalen vinden over de hardheid van kozakken. Hun wreedheid. De literatuur is een belangrijke bron maar ook in het leven aan gene zijde van de literatuur drong hun reputatie tot mij door – aan boord van de QE2 ontmoette ik eens een Ame-

rikaanse vrouw wier joodse grootouders voor de pogroms van de kozakken waren gevlucht. Haar grootmoeder stak als vluchteling de Atlantische Oceaan over, zij als toerist – in dezelfde eeuw. De vrouw vertelde dat de gedachte aan haar grootmoeder haar ontroefde, dat ze moest denken aan hoe zij eertijds Amerika had zien opdoemen, toen dat nog echt het land van de vrijheid was, zonder ironie, zonder ondernemende bijgedachten.

Op de oostelijke oever van de Dnjepr ontmoet ik nu Ataman Gregorevitsj Ribalko, een kozak van 168 kilo. Zijn houten handdruk zal ik niet licht vergeten. Maar meer nog dan lichamelijke vertegenwoordigt hij het

spirituele kozakkendom – een compositie van heroïsche eigenschappen en sterke verhalen.

De afstand tot de gebeurtenissen bezielt de mythen. We kijken ver achter ons terwijl Ataman Gregorevitsj vertelt; diep in de voorbije eeuwen zien we schaduwen dansen. Ook al waren het praktische anarchisten die de vrijheid hadden gezocht, de regels waren strikt: tijdens de campagnes was dronkenschap verboden, overtreders werden onthoofd of doodgeranseld. Een voor een namen de mannen de stok ter hand, fluisterend 'vergeef me broeder, ik ben het niet die je slaat, het is de broederschap'. De stem van de Ataman vult de lage kamer,

het destillaat van al die hardheid slaat neer: de zuivere trots van de kozak. 'Voor een kozak', zegt hij, 'is de vrijheid belangrijker dan zijn leven.'

We gaan onder de lage deurpost door naar buiten waar onze eeuw op ons wacht, en de dreinende uiterstelling die daarmee verbonden is.

De omgeving van een gehistoreerd kozakkenkamp. Een houten uitkijkpost, een klein kanon en vlaggen boven de borstwering van gevlochten twijgen. Het is zondagmiddag, kinderen rijden paard en werpen met messen. Een aardige vrouw leert me hoe ik een traditionele bloem schilder die in het verleden op de muren en het meubilair werden aange-

bracht.

Doordeweeks geeft de Ataman leiding aan een beveiligingsbedrijf in Cherson (Russische maffiamannen vrezen niets zozeer als de kozakken van het beveiligingswezen), in het weekeinde is hij hier in zijn kamp, waar hij de traditie tracht te reanimeren. Dat wil ik van hem weten, of het niet een beetje zeer doet, een themakamp in de steppe, terwijl zijn hoofd vol is van de onverschrokken daden van zijn voorvaders. Er is geen spoor van twijfel in hem wanneer hij antwoordt dat hij tevreden is over de tijd waarin hij leeft, en dat de vrede hem liever is dan de strijd. ●

Verdachte vs. Google.fr

Een van een zedenmisdrift verdachte Fransman zou de woorden 'satanist' en 'verkrachter' te zien krijgen als hij zijn naam googelde.

Brandweer komt voor niets

Door een stapeltje kleding bij het water in het Elsenburgerbos in Rijswijk vreesde de brandweer voor het ergste. Het bleek echter loos alarm.

When Dolphins Cry

Door nalatigheid van moeder Naomi is gisteren een babydolfijntje kort na de geboorte in het Dolfinarium in Harderwijk overleden.

Campagne Stopmoedersterftenu.nl

Bevallingskit spaart vele levens

Zakir Hossains vrouw overleed twee weken na de geboorte van zijn derde kind. Een van de vele gevallen van moedersterfte door zwangerschapsgerelateerde complicaties.

Redactie De Betere Wereld
AMSTERDAM

Bangladesh scoort slecht als het gaat om het beperken van moedersterfte. Recent onderzoek toont aan dat ongeveer een op de 42 vrouwen overlijdt aan complicaties voor, tijdens of na de bevalling. Ter illustratie: in Nederland overlijden 12,1 moeders per 100.000 geboren kinderen, wat neerkomt op 24 moeders per jaar, aan complicaties tijdens of na de bevalling. Het gevaarlijkste land om zwanger te zijn is Niger. Hier komt 1 op de 7 vrouwen om in het kraambed.

Met het hoge sterftecijfer behooft Bangladesh tot de elf ontwikkelingslanden die 65 procent van de wereldwijde moedersterfte voor hun rekening nemen. Verbetering van de zorg is nodig om Bengaalse vrouwen veilig te laten bevallen. Hierbij valt te denken aan het opleiden van vroedvrouwen en verloskundig personeel, maar structurele verbetering vraagt ook om investering in faciliteiten.

Cordaid Memisa steunt RDRS (Rangpur District Relief Services), een lokale organisatie die zich richt op training van traditionele vroedvrouwen en verloskundig personeel en verbetering van de gezondheidsfaciliteiten voor zwangere en pas beval-

Weduwnaar Zakir Hossain staat er nu alleen voor.

len vrouwen. Door betere voorlichting ondergaan al steeds meer vrouwen tijdens hun zwangerschap medische controles. Complicaties worden eerder ontdekt.

Moedersterftecijfer omlaag

Daarnaast zorgt de van oorsprong Nederlandse ontwikkelingsorganisatie ervoor dat zwangere vrouwen een 'bevallingskit' meekrijgen. In zo'n kit zit bijvoorbeeld een steriel verpakt

scheermesje om de navelstreng af te snijden. Iets dat voorheen met een scherp afgesneden, niet-steriele bamboestengel gebeurde. Verder zit er een absorberend matje in om onder de vrouw die aan het bevallen is te leggen. Zo ziet de getrainde vroedvrouw aan een lekkend matje of er sprake is van overmatig bloedverlies. Dat is belangrijk, omdat ze dan medische hulp kan inschakelen. Goede voorlichting over het gebruik van de 'be-

vallingskit' helpt mee aan het tegengaan van de moedersterfte.

Campagne van start

Eind september begint de campagne 'Stopmoedersterftenu.nl'. Leontine Borsato, ambassadeur van Cordaid Memisa zet zich hiervoor in. ●

► www.debetere wereld.nl, Twitter: @debetere wereld of kijk op Facebook en YouTube.

RIAN FOKKER

Kinderen in Afrika hebben honger!

'Kinderen in Afrika hebben honger, jij hebt trek.' Terwijl ik dit tegen mijn dochter zeg, hoor ik mijn moeder. Honger is nog altijd een abstract begrip als je een volle maag hebt.

Meer dan 900 miljoen mensen hebben honger, terwijl er wereldwijd voldoende voedsel wordt geproduceerd.

De meerderheid van de mensen die honger hebben, is boer. De landbouwsector in ontwikkelingslanden is jarenlang verwaarloosd. Investerings stokten en markten werden opengegooid, waardoor lokale boeren moeten concurreren met boeren uit Nederland en de VS. En zo nam, ondanks alle ontwikkelingshulp, het aantal mensen met honger niet af, maar toe.

Toch geloof ik in ontwikkelingshulp! Door boeren te trainen in landbouw- en veeteeltmethodes en door toegang tot kredieten te vergroten nemen armoede en honger daadwerkelijk af. Wanneer ik projecten bezoek, zie ik het resultaat.

Binnenkort is het Wereldvoedseldag. Dan wordt de aandacht in het Westen voor even verschoven naar de hongerige ogen ver weg. Ik hoop dat wij er voor kunnen zorgen dat mijn dochter nooit hoeft te zeggen: 'Kinderen in Afrika hebben honger, jij hebt trek!' ●

► Rian Fokker is directeur van Heifer.

Last van prikklok allergie?

JobTrack.nl

Elke dag honderden nieuwe banen.
Overal én op elk niveau.

Congo Muhammad Ali tegen George Foreman

De geur van urine en nat beton

In 1974 was Kinshasa's **Stade du 20 mai** het centrum van de wereld. Daar is **niets** van over.

Mark van Assen

KINSHASA

...
2010

'Ja maar', zegt Jean-René, 'ú bent toch de baas?'

'Dat klopt, maar deze mensen zijn jouw verantwoordelijkheid. Ik wil er niks mee te maken hebben.'

Het is even stil.

Jean-René kijkt bijna smekend onze kant op. 'Beloven jullie dan alsjeblieft dat jullie geen foto's maken? Dat is echt verboden.'

1974

In dit jaar, op dit moment, in de vroege ochtend van 30 oktober, zitten er 100.000 mensen in het *Stade du 20 Mai*. Het is 04.00 uur (vanwege een live tv-verslag in de VS), maar elke plaats is bezet. Camera's draaien, fototoestellen flitsen. Dan komen ze binnen. Eerst Muhammad Ali in zijn witte mantel, rustig wandelend. Daarna George Foreman, op een drafje. De mensen worden gek, ze joelen, ze brullen. Dit is de wedstrijd van het jaar, van de eeuw! De hele wereld zit voor de televisie of de radio. En de plaats waar het gebeurt is Kinshasa. In Congo. In Afrika.

2010

In een donker hoekje bij de ingang van *Stade Tata Raphaël*, zoals het tegenwoordig heet, zit een jongeman naar een televisie te kijken. Er is niks op, alleen maar ruis. Hij draait verveeld aan de antenne. Degang is leeg. Alle gangen zijn leeg. Het ruikt naar urine en nat beton. Nergens brandt licht, we lopen achter de stem van Jean-René aan. 'En hier', zegt hij, 'was de suite van president Mobutu.'

Er staat helemaal niks meer in de suite van president Mobutu. Twee grote deuren gaan open naar een oprit, die speciaal is aangelegd voor de limousine van de president. Zo kon hij meteen doorrijden, en hoefde hij zich geen weg te banen door het opdringerige volk.

1974

Hij heet eigenlijk Joseph-Désiré Mobutu, maar heeft zichzelf hernoemd tot Mobutu Sese Seko Nkuku Ngbendu Wa Za Banga. Dat betekent 'de Al-machtige Krijger, die dankzij zijn uithoudingsvermogen en wil om te winnen van overwinning naar overwinning gaat, een spoor van vuur

Foreman gaat tegen het canvas tijdens 'The Rumble in the Jungle' in Kinshasa.

HOLLANDESE HOOGTE

achter zich latend'. Hij is een dictator, dat weet inmiddels iedereen, maar voor even ook de held van Afrika. Voor tien miljoen dollar heeft hij de twee bokscers naar Congo gehaald. Het is het grootste evenement dat ooit op het continent is georganiseerd. En de wereld kijkt niet alleen naar het gevecht, maar ook naar een concert met zwarte sterren als James Brown, The Spinners, BB King, Miriam Makeba en Bill Withers. Mooie reclame voor Afrika, voor Congo en voor Mobutu zelf natuurlijk.

2010

Er zit nu helemaal niemand op de tribunes. Scheuren, onkruid, rommel, stof, zand. Aan de rand van het veld, voor de ingang naar de catacomben, zit een vrouw op haar hurken de was te doen. 'Willen jullie geen foto's maken', vraagt Jean-René handenwringend. 'Alstublieft?' Op het veld tuffen twee bulldozers heen en weer. 'Het stadion gaat weer gebruikt worden. Ze willen er religieuze bijeenkomsten houden, en kermissen.'

In zijn kale kantoortje ergens in de buik van het stadion klaagt Melchade Tau Atiani, die iets belangrijks doet in de organisatie maar niet precies duidelijk kan maken wat, over de mentaliteit van zijn landgenoten: 'In Congo hebben we geen benul van tradities. Hier vond een groots moment plaats in de recente geschiedenis van ons land. Dit was het beste stadion van Afrika. En kijk eens wat er van is geworden.' Hijzelf kan er niks aan doen, natuurlijk.

1974

Net als miljoenen anderen zit de tiener Fabrice Nsimba voor de radio en luistert hij naar Het Gevecht. Hij hoort hoe Muhammad Ali in de eerste ronde Foreman verrast met twaalf rechtse hoeken. En hoe Foreman daarna drie ronden lang met doffe slagen inbeukt op Ali. 'Ik dacht dat hij het nooit zou redden', zal Fabrice 36 jaar later zeggen. 'Ik dacht dat Foreman zou winnen. Iedereen in Congo was voor Ali.'

Maar in ronde vijf wordt Foreman

moe, en begint Ali terug te slaan en het publiek op te zwepen. 'Ali bumaye! Ali bumaye!' roept ook Fabrice tegen de radio. 'Ali, doodt hem!'

In ronde acht gaat Foreman neer. Het stadion ontploft. Fabrice rent de straat op en voegt zich bij de rest van Kinshasa.

2010

De kleedkamer van Ali is alleen nog maar te zien door een gat in de deur. Er staat nog een bed, een tafel en een luie stoel. De rest is opgevreten door de tropen. In de trainingsruimte, een groot, vierkant hok met veel licht van buiten, hangt nog een versleten Amerikaanse vlag. Aan de muur is de beroemde cover van *Esquire* gespiegeld, met daarop Ali als de heilige Sint Sebastiaan, doorboord met pijlen. Een jongen met grote rubber laarzen

aan danst om een bokszak heen. Dé bokszak? 'Ja hoor', zegt Jean-René. De jongen blijft maar slaan, links-links-rechts, met blote vuisten, links-links-rechts. Het zweet gutst over zijn lijf. 'Hij staat hier elke dag. Hij werkt hier, en als hij pauze heeft, komt hij oefenen.'

En zo herinnert er in elk geval nog iets aan dat grote moment van lang geleden. Links-links-rechts. Bu-ma-ye. ●

► Dit artikel is mede tot stand gekomen dankzij cultureel en politiek centrum De Balie in Amsterdam, het NCDO en SNS Reaal Fonds. De Balie organiseert t/m november zes avonden over Congo. Morgen (29 september) is de tweede: 'Congo Toen', over de geschiedenis van het land. Aanvang: 20.30u. Kaarten via www.debalie.nl.

Uruzgan

COMMANDO'S AANGEKLAAGD

Australië klaagt drie commando's aan voor een operatie in de Zuid-Afghaanse provincie Uruzgan. Bij die actie kwamen vorig jaar zes burgers, onder wie zeker vier kinderen, om het leven. Dat heeft het Australische ministerie van Defensie gisteren bekendgemaakt.

De militairen worden onder meer verdacht van doodslag en het negeren van een bevel. Ze waren in februari 2009 een huis binnengevallen. Aanvankelijk verklaarde het Australische leger dat de eenheid

werd belaagd door talibanrebellanten en daar volgens de regels op heeft gereageerd. Het besluit om de militairen toch te vervolgen is mede genomen op basis van 'recent binnengekomen bewijs', maar Defensie wil niet zeggen wat de nieuwe informatie is.

Australië heeft ongeveer 1.500 militairen in Afghanistan. Het merendeel van hen is gelegerd in het zuidelijke Uruzgan. Ook in de Verenigde Staten begint een proces tegen militairen die zich in Afghanistan zouden hebben misdragen.

Schade

NATUURRAMP KOSTBAARDER

De schade door natuurrampen, veroorzaakt door weersomstandigheden, loopt op. In de eerste negen maanden van het jaar registreerde herverzekeraar Münich Re 725 gevallen van schade door weergeerelateerd natuurgeweld. Sinds 1980 was dit getal slechts één keer hoger. De economische schade bedraagt volgens de verzekeraar in totaal meer dan 65 miljard dollar, de verzekerde schade liep op tot 18 miljard dollar.

WIST JIJ DAT ?

Deze foto is van een intieme omhelzing tussen een man en een vrouw die het einde van de 2e wereldoorlog vieren. Veel mensen dachten dat ze geliefden waren, maar deze marinier kustte elke vrouw op Times Square die hij tegen kwam. Deze verpleegkundige was getrouwd..... met een andere man.

Ook behoefte aan avontuur ? www.secondlove.nl

Merknaam 'onthoofd' (1)

Bedrijven vervangen steeds vaker de hoofdletters in hun merknaam of logo door kleine letters voor een imago van bescheidenheid.

Merknaam 'onthoofd' (2)

Nationale Nederlanden is tegenwoordig nationale nederlanden, Alex transformeerde tot alex en FORTIS ging via Fortis naar ageas.

Politiek Ruziën met de duimen

Twitter is het nieuwe Nova

Mensen **kletsen** wat af over de toegenomen impact van Twitter. **Tien manieren** waarop dit supersnelle, ultrakorteberichtenmedium de **politiek** beïnvloedt.

@m_nieuwenhuis

1 Harder hollen voor Kamervragen

Het was altijd al haasten geblazen voor Kamerleden, die zodra de krant op de mat plofte naarstig begonnen te bladeren op zoek naar kwesties die aan de orde kunnen worden gesteld in het parlement. Dat is met de komst van het supersnelle berichtenmedium Twitter alleen maar lastiger geworden, zo weten de oppervragenstellers van de Socialistische Partij die in 2009 alleen al goed waren voor meer dan 750 Kamervragen. Twitter maakt de reactietijd met betrekking tot actualiteiten nog korter: omdat redacteuren/journalisten vaak nieuwsfeiten twitteren voordat ze het in hun eigen medium plaatsen, constateert SP-campaigner Barry Smit, die op Twitter door het leven gaat als @barrysmi. 'Politici moeten nu nog sneller reageren, omdat anders de concurrentie hen voor is.'

2 Tegenstellingen staan op scherp

Soms maken bewindslieden het zelfs mee dat Kamerleden hen via Twitter tot de orde roepen, vertelt vice-premier @andre_rouvoet. Dan reageert hij via Direct Message, een rechtstreeks berichtje dat alleen door de ontvanger gelezen kan worden, dat dit alleen via de normale parlementaire procedures kan. 'Kamervragen stellen via Twitter moet je niet gedogen, dan ga je de bietenbrug op.'

Tussen Rouvoet en GroenLinks-Kamerlid Ineke van Gent ontploft

zich recent een pittige discussie. De ultrakorte berichtjes – een tweet mag maar 140 tekens tellen – hebben toch al gauw iets weg van een sneer. Van Gent verweet de demissionair minister voor Jeugd en Gezin '#leugens-rondsteunbezuinigingen'. 'Een beetje kietelen en plagen mag, maar een minister betichten van leugens dat kan niet', reageert de ChristenUnie-bevindsman. 'Dan moet je een motie van wantrouwen indienen. Dat klinkt zwaar, maar zo werkt het wel.' Dat beaamt ook politiek commentator Frits Wester van RTL Nieuws, die verzekert dat 'de sfeer tussen die twee er niet beter op is geworden'.

Dat valt volgens @inekevangelant – 'ik zit nu in een meet & tweet, maar als het kort is kan ik wel even bellen' – best mee. 'Rouvoet bleef maar doorzeuren en ik had geen zin om weer de hele avond te kissebissen met de minister. Op mijn voorstel hebben we een kop koffie gedronken en daarna hebben we 'de twitfight' ook per tweet weer bijgelegd.'

3 Critici staan niet alleen

Politiek commentator @fritswester – die ruim 70.000 volgers heeft – is stellig. 'Natuurlijk beïnvloedt Twitter het politieke debat.' Treffend voorbeeld daarvan is volgens hem het optreden van oud-informateur Herman Wijffels die CDA-fractievoorzitter Maxime Verhagen betichtte van 'tunnelvisie' omdat het CDA koste wat het kost wil regeren. Het als CDA-disident betitelde Kamerlid Kathleen Ferrier – alias @KGFerrier – kroop à la minute achter haar toetsenbord en

schreef: 'Herman Wijffels in Buitenhof: scherpe analyses en to the point als altijd!', wat vervolgens weer tientallen keren werd aangehaald door anderen, 'geretweet'. Zo kreeg Ferrier een podium, mogelijk prominenter dan met bijvoorbeeld een interview op pagina vijf van één van de dagbladen met toch al tanende oplages. Wester: 'Je ziet dan ook dat er allerlei mensen gaan reageren die wij anders nooit om commentaar hadden gevraagd. Dat zet toch een bepaald beeld neer.'

schreef: 'Herman Wijffels in Buitenhof: scherpe analyses en to the point als altijd!', wat vervolgens weer tientallen keren werd aangehaald door anderen, 'geretweet'. Zo kreeg Ferrier een podium, mogelijk prominenter dan met bijvoorbeeld een interview op pagina vijf van één van de dagbladen met toch al tanende oplages. Wester: 'Je ziet dan ook dat er allerlei mensen gaan reageren die wij anders nooit om commentaar hadden gevraagd. Dat zet toch een bepaald beeld neer.'

4 Oude tweets uit de sloot halen

Al dat geretweet maakt informateurs er niet enthousiaster op. Zo wordt Wilders geregeld herinnerd aan het oordeel dat hij in maart velde: 'Verhagen zegt dat ik belangen Nederland schaad. Zo kennen we hem weer. De meest bange CDA-er die steeds knielt, buigt en trilt voor de islam.'

Tijdens de formatie van Paars plus vroeg toenmalig informateur en VVD-senator @UriRosenthal – met amper 86 tweets al nooit echt fan – al om te 'ontwitteren'. D66-leider Alexander Pechtold lapt dat verzoek luchtig aan z'n laars. 'Een voor alle duidelijkheid: ik blijf gewoon twitteren. Een beetje genuanceerd verslag van de informatie past toch niet in 140 tekens;-)', aldus @APechtold.

Ook Wilders doet niet aan twitter-rust tijdens de formatie. 'Kan die CDA-voorzitter Bleker niet even op vakantie gaan of zo? Wat een enorme zeurpriet. En voor alle helderheid, de PVV moet helemaal niks!', aldus @geertwilderspvv. Een frase die inmid-

dels meer dan honderd keer is geretweet. En die 'zeurpriettweet' lokte volgens Wester 'ook weer allerlei andere reacties uit'. Huidig informateur Ivo Opstelten, geen twitterliefhebber, vroeg later om 'twitterstilte'. De anders zo fanatieke twitteraar @maximeverhagen – met bijna 50.000 volgers – gaf gehoor aan diens oproep. Overigens zwijgt VVD-voorman Mark Rutte al langer. @markrutte raadt in één luttel tweetje enkel aan @vvd te volgen.

5 Meer contact met de kiezer

Maar de meeste politici hebben het juist steeds drukker met het nieuwe medium. Minister voor Jeugd Rouvoet kreeg er in één dag een kleine duizend volgers bij na een boze tweet over een publicatie van de Telegraaf over het 9-jarige Nederlandse jongetje dat als enige van 104 inzittenden de vliegtuigcrash bij Tripoli overleefde. 'Hoe haal je 'tin je hersens!?' twitterde de ChristenUnie-leider. 'Daarna ben ik gaan vergaderen en toen ik weer keek had ik er honderden volgers en een heleboel reacties bij', vertelt Rouvoet. 's Avonds was ik te gast in actualiteitenrubrieken en kwam het op het journaal.'

SP-Kamerlid @EwoutIrrgang noemt meer contact tussen kiezer en gekozenen het grootste voordeel van het relatief nieuwe medium. 'Zo heb ik via Twitter tips gekregen voor ons alternatieve bezuinigingsplan. Iemand merkte op dat we de kosten voor ambassades ongemoeid lieten. Daarna kreeg ik een mail met een heel gedetailleerd plan van iemand

* **Ik eerst!**
@herobrinkman: 'Democratisering pvv wordt intern besproken NA onderhandelingen. Bosma praat voor zijn beurt en frustreert proces.' Sep 26th

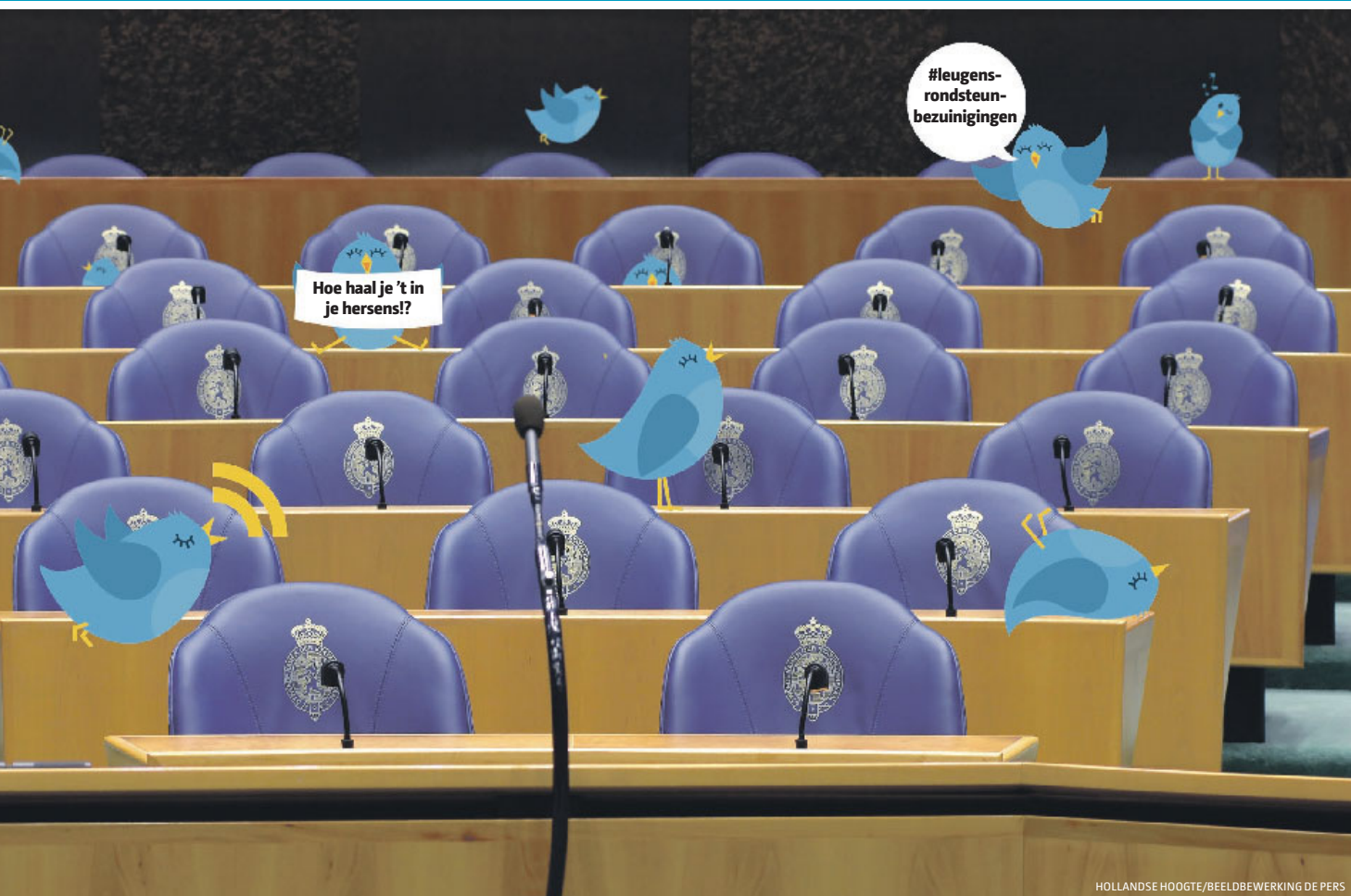

* **'Spleetoo'**
VVD-Kamerlid @ajboekesteijn: '@ragoossens ja ik zie wel eens een spleetoo over het hoofd, ja het zijn er zoveel!' Mar 15th. Later volgden excuses.

* **'Onzinverhaal'**
@JackdeVries: 'Verhaal in de Pers is onzin inderdaad.' Sep 20th, in reply to Tim_V Retweeted by 28 people

HOLLANDSE HOOGTE/BEELDBEWERKING DE PERS

die daar duidelijk meer vanaf weet.

6 Lekker zenden

Maar communiceren via Twitter is niet aan alle politici besteed. De verhouding tussen het aantal volgers en gevolgen is bij de meeste politici behoorlijk scheef. GroenLinks-Kamerlid @arjanelfassed – met bijna 300.000 volgers die hij kreeg nadat hij als eerste ter wereld een straatnaam vernoemd kreeg naar een twitteraccount is hij nog steeds Neerlands twitterkoning – betreurt het dat politici Twitter gebruiken als ‘éénrichtingsverkeer’. ‘De kracht van sociale media zit hem juist in het luisteren.’ Meest treffende voorbeeld daarvan is volgers hem de PVV-voorman. ‘Geert Wilders heeft 47.000 volgers, maar volgt er zelf nul.’ Ook opvallend aan het account van @geertwilderspvv is dat hij nog nooit op iemand heeft gereageerd.

Van alle fractievoorzitters in de Kamer volgt @FemkeHalsema van GroenLinks de meeste mensen, 562. Zij houdt zelfs ‘Twitterspreken’ om tegemoet te kunnen komen aan de vragen van haar maar liefst 90.000 volgers. Ook @andre_rouvoet, @maximeverhagen en lijsttrekker van de Partij voor de Dieren @marian-nethieme, volgen relatief veel. In tegenstelling tot PvdA-leider @JobCohen (slechts achtien personen) en VVD-leider @markrutte (slechts zes).

7 Om iets op de agenda te zetten

Twitter is er volgens SP-Kamerlid

‘Ik krijg van heel veel kijkers brieven die zeggen: mevrouw Verbeet, dat hoort toch niet. Je luistert natuurlijk niet met je duimen.’

Ewout Irrgang ook bij uitstek geschikt voor om onderwerpen op de agenda te zetten, zoals ook gebeurde met de actie om giro 555 open te stellen voor watersnoodslachtoffers in Pakistan. De actie van de Alkmaarse Sacha van Westen – alias @sacha1976 – werd veelvuldig geretweet. ‘Ik weet nagenoeg zeker dat dat met Twitter te maken had. Dat ging duizenden keren rond en binnen een dag was het geregeld.’

Burgerraadslid voor het CDA @JohnKuijt wijst op het succes van ‘WijstaanachterhetCDA’. ‘Mede dankzij Twitter!’ De petitie die pleitte voor gedoogsteun van Geert Wilders’ PVV had ook baat bij het sneeuwbaaleffect, terwijl de actie bij traditionele media eerst het selectieproces van journalisten had moeten overleven.

8 Of juist van de agenda af te halen

Het omgekeerde, politici die per Twitter juist een onderwerp van de agenda af trachten te halen, gebeurt ook. Na een publicatie over oud-staatssecretaris Jack de Vries van Defensie die volgens verschillende bronnen in beeld was als CDA-fractievoorzitter, twitterde de oud-spindoctor er flink op los. ‘Verhaal in de Pers is onzin’, zo liet @JackdeVries kortweg weten.

Ook twitterde hij: ‘Het ware verhaal is inderdaad dat ik stierenvechter in Spanje word. :) #checken’. Verder weigerde de voormalig persoonlijk medewerker van premier Jan Peter Balkenende te reageren. ‘Je ziet dat Twitter gebruikt wordt als kanaal om je rechtstreeks tot de burger te richten, buiten de media om’, al-

des Frits Wester. ‘Het is een makkelijke manier om even een statement af te geven, waarbij je geen aanvullende vragen hoeft te beantwoorden.’

Ook PVV-leider Wilders, die sowieso al weinig moet hebben van traditionele media en zelden interviews geeft, gebruikt naast zijn sms ook Twitter veelvuldig voor korte reacties. ‘HP/De Tijd heeft infiltrante op fractie gehad. Op valse voorwendselen bij ons binnen gekomen dus. Nieuw dieptepunt voor linkse media. Smerig!’, twitterde hij bijvoorbeeld begin dit jaar.

9 Meer transparantie bij verkiezingen

Volgens PvdA-Kamerlid Diederik Samsom en GroenLinks-Kamerlid Arjan El Fassed verhoogt Twitter de transparantie in de politiek, omdat ook ‘overpeinzingen’ van politici beter te volgen zijn, aldus @DiederikSamsom. ‘Niet alleen in Nederland, maar ook daarbuiten’, vult @arjanelfassed hem aan. ‘Voeger kwamen mensenrechtenorganisaties een week na de verkiezingen met een frauderapport, maar met www.usahidi.com, een soort Google Maps voor het in kaart brengen van geweld en andere ongeregelde heden, kun je op de dag zelf al met nieuws komen over schendingen.’ Volgens El Fassed kunnen er daardoor meteen maatregelen getroffen worden als er iets mis gaat. ‘Dat heeft natuurlijk veel meer invloed op de verkiezingsuitslag.’

10 Extra manier om te spinnen

@fritswester vermoedt dat meer media Twitter in de toekomst gaan gebruiken om berichtgeving te beïnvloeden.

Zo viel het hem op hoe het ministerie van Onderwijs @minOCW Twitter inzet als middel voor publieksvoorlichting als het gaat om kinderopvang. De Tweede Kamer kan ook niet langer achterblijven, vindt Kamervoorzitter Gerdi Verbeet. ‘Wij willen mensen bijvoorbeeld graag laten weten welke belangrijke onderwerpen er in debatten aan de orde zijn.’

Vorige week kwam zij nog in het nieuws nadat ze Kamerleden had verzocht te stoppen met twitteren tijdens vergaderingen. Directe aanleiding was de discussie over een tweet van PVV-Kamerlid @HeroBrinkman. Die noemde de Nationale Ombudsman een ‘D66-potentiaat’. Dit week-end roerde hij zich overigens alweer online over zijn collega-Kamerlid Martin Bosma. ‘Democratisering PVV wordt intern besproken NA onderhandelingen en daarna publiek gemaakt. Bosma praat voor zijn beurt en frustreert proces.’

Volgens Verbeet is ten onrechte de indruk gewekt dat ze een Twitterboevrouw is. ‘De Kamervoorzitter – die zelf omwille van haar onafhankelijkheid geen Twitter heeft – blijft er wel bij dat ze het niet ziet zitten als Kamerleden tijdens debatten twitteren. ‘Ik krijg van heel veel kijkers brieven die zeggen: ‘Mevrouw Verbeet, dat hoort toch niet.’ Als je met elkaar in debat bent, moet je naar elkaar luisteren. Je luistert natuurlijk niet met je duimen.’ ●

Koninklijk twitteren

@KHTweets: ‘Prins van Oranje en Prinses Máxima: Welkom aan alle volgers van KHTweets, we wensen iedereen een goede Burendag toe!’ Aug 25th

Zeurpiettweet

@geertwilderspvv: ‘Kan die CDA-voorzitter Bleker niet even op vakantie gaan of zo? Wat een enorme zeurpiet.’ Aug 26th. Retweeted by 100+ people

Twexit

@andre_rouvoet: @inekevangelist, zie dat jij mij voor leugenaar uitmaakt. Zwaktebod. Daar stopt 't gesprek wat mij betreft, in elk geval via twitter. Sep 22nd

Jij steunt,
Pink Ribbon
helpt

Jouw steun is belangrijk!

In oktober, de internationale borstkankermaand, kleurt heel Nederland roze. Inmiddels ben ik zes jaar ambassadeur van Stichting Pink Ribbon en zet ik me met hart en ziel in om aandacht te vragen voor borstkanker. En dat is hard nodig als je weet dat in Nederland 1 op de 8 vrouwen in haar leven borstkanker krijgt. Wij zetten ons in om zorgprojecten en wetenschappelijk onderzoek te financieren, met als doel om het aantal mensen dat borstkanker krijgt te verminderen, vroege diagnose te bevorderen en de zorg voor patiënten en hun naasten te verbeteren. Dat kunnen we niet alleen, daar hebben we jouw hulp hard bij nodig.

Wil jij ons ook steunen? Dat kan! Door het kopen van de Geluksarmband of een van de producten van onze partners, maar ook door zelf een evenement of actie te organiseren of daaraan mee te doen. **Kijk op www.pinkribbon.nl hoe jij ons kunt steunen en meld je aan als Vriend(in).**

Quinty Trustfull, ambassadeur Stichting Pink Ribbon

Pink Ribbon
aandacht voor borstkanker

?????

Vooraanstaande wetenschappers
beantwoorden vragen van lezers
U heeft een vraag? Ga naar
www.depers.nl/vraagteken

De Noorse Saltstraumen is met zijn indrukwekkende stroming een grote publiekstrekker. Maar door de Straat van Gibraltar moet nog veel meer water, waarom hoor je daar nooit iets over?

Leo Maas, hoogleraar Golfdynamica van de Oceaan van het Nederlands Instituut voor Onderzoek der Zee:

'Het verschil tussen hoog- en laagwater in de Atlantische oceaan, bij de ingang van de Saltstraumen en de Straat van Gibraltar, is ongeveer 2 meter. In het fjord en in de Middellandse Zee is dat verschil veel kleiner. Bovendien klotst het water daar in een ander ritme. Daardoor 'slingeren' de Middellandse Zee en het fjord niet lekker mee op het ritme van de oceaan, waardoor het getij in fjord en Middellandse Zee onderdrukt wordt. De Straat van Gibraltar is met zijn 14 kilometer veel langer dan de 3 kilometer lange Saltstraumen. Daardoor is de watersnelheid in de Straat van Gibraltar gemiddeld 1,1 m/s en in de Saltstraumen 10 m/s.'

Wat denkt de lezer?

Erik den Ouden: 'De Straat van Gibraltar is 100 keer zo breed als de doorgang naar de baai bij Bodö. Ook verdeelt het water zich met eb en vloed over de hele Middellandse Zee en aangrenzende zeeën.'

Volgende week: Gewone muggen zijn bestand tegen de malariaparasiet. Is het mogelijk malaria te bestrijden met genen van de steekmug? Meer lezersantwoorden op www.depers.nl/vraagteken. Weet u het antwoord? Mail naar vraagteken@depers.nl.

► 'Vraagteken' wordt mogelijk gemaakt door de Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek, de nationale wetenschapsfinancier.

Natuurbescherming Roofvogelvriend geëerd

De lammergier is weer terug

Hans Frey is nu officieel 'wereldleider' in natuurbescherming.

Redactie weten

AMSTERDAM

...

De indrukwekkende lammergier kwam ooit in grote aantallen in de Alpen voor, maar is daar rond 1920 uitgestorven, vooral dankzij de jacht. Het dier overleefde in gevangenschap. Veertig jaar geleden slaagde de Alpenzoo Innsbruck er voor het eerst in om een lammergierstel zo ver te krijgen een gezin te stichten, waarop het idee ontstond om de roofvogel te fokken en opnieuw in de Alpen te introduceren.

Ze kregen een lammergierstel zo ver dat het een gezin stichtte.

De Frankfurt Zoological Society nam de uitdaging aan, kocht het merendeel van de lammergieren in diertuinen aan en doneerde de dieren aan een fokprogramma, dat onder leiding stond van de Weense dierenarts Hans Frey. Het programma werd een overvloedig succes. In 1986 kon Frey de eerste lammergier vrijlaten; tien jaar later werd het eerste succesvolle broedpaar gesignaleerd, in de Franse Alpen. Inmiddels zijn meer dan 170 lammergieren vrijgelaten in de Alpen en leven er in de regio tegen

De Weense dierenarts Hans Frey met een van de lammergieren uit zijn fokcentrum. NORBERT GUTHIER

de twintig lammergierpaartjes. Alles bij elkaar zijn meer dan zestig jonge gieren inmiddels in het wild opgegroeid.

Freys fokcentrum is uitgegroeid tot een netwerk van dertig centra, het

International Bearded Vulture Breeding Network. De lammergier is weer helemaal terug – dankzij Frey. En daarom ontving hij gisteren in Frankfurt de prestigieuze Bruno H. Schubert Prijs voor 'wereldleiders in na-

tuurbescherming'.

De prijs ging eerder naar prominente natuurbeschermers als Jacques Cousteau (1983) en de bioloog, schrijver en mierenfanaat Edward O. Wilson (1996). ●

Psychologie Herinnering

Holocaustkind is taai maar voor het leven getekend

Redactie weten

AMSTERDAM

...

Vijfenzestig jaar na het einde van de Tweede Wereldoorlog vertonen mensen die als kind de Duitse concentratiekampen hebben overleefd, nog steeds de sporen van die gruwelijke tijd. Dat blijkt uit een uitgebreide analyse van een groot aantal onderzoeken naar hun psychische gesteldheid, uitgevoerd door Leidse en Israelische onderzoekers.

Efrat Barel, Abraham Sagi-Schwartz

en Marinus van IJzendoorn wilden weten in hoeverre overlevenden van de Holocaust (en anno 2010 bestaat die groep hoofdzakelijk uit kindslachtoffers) in de loop van de tijd hun herinneringen 'achter zich kunnen laten'. Ze verzamelden daartoe 71 verschillende onderzoeken, met in totaal ruim 12.000 slachtoffers, gepubliceerd tussen 1964 en 2008.

Klachtenpatroon

De deelnemers aan die onderzoeken waren ondervraagd omtrent hun gezondheid, algehele psychologische

welbevinden, cognitief functioneren en eventuele geestelijke stoornissen, inclusief posttraumatische stressstoornis. Ze vertoonden geen blijvende fysieke klachten en ook hun mentale functies waren prima in orde, al hadden ze inderdaad meer psychische klachten dan gemiddeld. Maar in de loop van ruim zestig jaar waren de klachten niet echt verergerd en er was ook geen sprake van een karakteristiek klachtenpatroon (een 'Holocaust-syndroom').

Opmerkelijk was wel dat overlevenden die zich in Israël hadden ge-

vestigd, zich net iets beter voelden dan lotgenoten die dat niet hadden gedaan. De onderzoekers suggereren daarom dat leven in dat land 'een beschermend effect' heeft.

De Leidse hoogleraar pedagogiek Rien van IJzendoorn waarschuwt echter dat de groep zware tijden tegemoet zou kunnen gaan: 'Nu ze bejaard worden, komen ze voor nieuwe uitdagingen te staan, zoals een verslechterende gezondheid en het overlijden van een partner. Dat zou de extreme stress die ze vroeger hebben ervaren kunnen reactiveren.' ●

Computerprogramma

HANDSCHRIFT HERKENNEN

Handschriftanalyse heeft een slechte naam. Het lijkt vooral het werkterrein van pseudowetenschappers. Maar de Nijmeegse promovendus Kunstmatige Intelligentie Ralph Niels heeft nu een computer geleerd handschriften te herkennen. Samen met Groningse onderzoekers en medewerkers van het Nederlands Forensisch Instituut heeft hij algoritmes ontwikkeld waarmee het mogelijk is handschriften te vergelijken en dezelfde 'hand' te herkennen, ook al tracht de schrijver zijn

handschrift te verdraaien. De computer kan vooral nuttig werk verrichten wanneer een briefje vergeleken moet worden met handschriftvoorbeelden uit een grote database. Om ervoor te zorgen dat het resultaat in de rechtbank staande blijft, heeft Niels een techniek ontwikkeld waarvan het resultaat ook door leken te begrijpen is: 'De experts moeten in de rechtszaal kunnen uitleggen hoe zij, met behulp van de computer, aan hun bewijs gekomen zijn.' Hij promoveert op 4 oktober in Nijmegen.

Maagzuur

REMMERS NIET EFFECTIEF

Maagzuurremmers behoren al jaren tot de bestverkochte medicijnen ter wereld. Maar een groot deel van die pillen is onnodig. Eenderde van de Nederlanders reageert onvoldoende op de standaarddosering. Dat komt doordat hun lever vanwege een erfelijke variatie de medicijnen te snel afbreekt. Bij deze patiënten zou de dosering verhoogd moeten worden, aldus Nicole Hunfeld, die vrijdag promoveerde aan het Erasmus MC. Elders ligt dat omgekeerd. Uit haar onderzoek blijkt dat bij de Nederlandse be-

volking vooral DNA-varianten voorkomen die zorgen voor een verminderde zuurremming, maar in Azië komen vooral genetische varianten voor die leiden tot een sterkere remming. Daar reageert men veel beter op deze medicijnen en kan er dus in principe minder worden voorgeschreven. Een genetische test voordat de arts zijn receptje schrijft is voorlopig onhaalbaar, maar patiënt én arts moeten goed in de gaten houden of de maagzuurremmer wel naar behoren werkt.

Druppel op de oceaan

Utrechtse en Wageningse onderzoekers hebben bevestigd dat het oppompen van grondwater de zeespiegel met 0,8 mm per jaar doet stijgen.

Nu nog een plectrum

Medewerkers van het Twentse MESA+ Instituut voor nanotechnologie hebben een gitaar gemaakt met snaren met een dikte van eentiende mensenhaar.

Bos van de Grote Baas!

Volgens de Wageningse hoogleraar milieubeleid Tuur Nol zijn niet alleen democratieën maar ook strenge dictaturen goed voor de natuur.

Hij was de laatste twaalf jaar zeer **succesvol**. Jurjen Lemstra deed enkele van de **grootste massaclaims** in Nederland. Nu begint hij voor zichzelf. Aan zijn motieven wordt her en der echter **getwijfeld**.

Eigen toko Criticasters vermoeden belangverstrengeling

Class Action Hero Jurjen Lemstra

Eric Smit / Follow The Money
AMSTERDAM

Succesadvocaat Jurjen Lemstra begint voor zichzelf. De advocaat die in Nederland bekend werd door grote collectieve procedures tegen bedrijven als Ahold, Aegon, World Online, Unilever en Shell, begint een eigen kantoor in Amsterdam, zo onthulde eerder deze maand *Het Financieel Dagblad*. Het kantoor gaat Lemstra Van der Korst heten. Lemstra's zakenpartner Pieter van der Korst is afkomstig van advocatenkantoor Houthoff Buruma. Van der Korst maakte vooral naam door namens de Stichting Democratie en Media het voormalige bestuur van uitgever PCM voor wanbeleid veroordeeld te krijgen. Een belangrijk deel van de activiteiten van het kantoor zal volgens Van der Korst, vanzelfsprekend, op de massaclaims gericht zijn.

Jurjen Lemstra kondigde zijn vertrek bij het deftige Haagse kantoor Pels Rijcken & Droogelever Fortuijn eind vorig jaar aan. Zijn vertrek betekent een aanzienlijk verlies voor het kantoor. Lemstra was de laatste twaalf jaar zeer succesvol. Hij vertegenwoordigde veelvuldig de Vereniging van Effectenbezitters (VEB) en deed enkele van de grootste massaclaims in Nederland. Met name de gewonnen zaken tegen Dexia, Ahold en World Online en de banken Goldman Sachs en ABN Amro (RBS) leverden hem veel publiciteit en erkenning op. En miljarden euro's aan schadevergoedingen voor gedupeerden. 'Ik geloof niet dat ik de laatste jaren veel zaken heb verprutst', zei hij tegen het advocatenvakblad *Mr.*

Wildgroei

Van dat laatste is overigens niet iedereen overtuigd. Met name de zaak namens de stichting Verliespolis tegen de grote woekerpolisleveranciers als Aegon en Nationale Nederlanden is volgens velen voor veel te lage bedragen geschikt.

In dezelfde periode dat Lemstra vorig jaar zijn vertrek bij Pels Rijcken intern aankondigde, trad hij opvallend in de publiciteit met een oproep tot een keurmerk voor 'leedstichtingen'. De advocaat maakte zich ernstig zorgen over de wildgroei aan stichtingen die de laatste jaren rond bedrijfsschandalen waren ontstaan. De vele stichtingen vergroten volgens de advocaat de kans dat gedupeerden worden teleurgesteld. 'Daardoor kan het beeld ontstaan dat claimstichtingen alleen maar het geld uit de zakken van mensen willen kloppen', zei Lemstra tegen de *Telegraaf*.

Het werd volgens Lemstra tijd voor een 'zelfregulerende claimcode'. De eerste opzet zag in maart van dit jaar het licht. Enkele maanden later werd de Claimcode Commissie opgericht. De advocaat gaf eerder in het interview met vakblad *Mr.* aan dat 'oprecht belangen behartigen' het enige is dat hij wil. Enkele van zijn criticas-

'Ik geloof niet dat ik de laatste jaren veel zaken heb verprutst.'

HOLLANDE HOOGTE

De marathonman

Jurjen Lemstra (1963) werkt sinds 1989 bij het chique Haagse advocatenkantoor Pels Rijcken & Droogelever Fortuijn.

Hij maakte de laatste jaren naam als advocaat in grote collectie processen.

Hij trad onder andere op als bestuurslid en advocaat van stichtingen als Leaseverlies en Eegalease die in 2005 onder leiding van Wim Duisenberg voor 1 miljard een veel bekritiseerde schikking troffen met de Belgische bank Dexia.

Lemstra is een fanatieke duurlouper die de marathon ruim onder de vier uur af weet te leggen. o

ters denken juist dat hij vooral zijn eigen belangen op het oog heeft. Pieter Lakeman van stichting Hypotheekleed is er daar een van.

'Hij heeft de code naar zijn eigen praktijk ontworpen en is daar met de Claimcode Commissie zeer actief voor aan het lobbyen bij instanties als de AFM en het ministerie van Financiën', zegt Lakeman. Het is volgens de aloude 'bedrijfschorzel' merkwaardig te noemen dat de claimcode niet voorziet in een openbaar jaarverslag waarin bijvoorbeeld de beloning voor de advocaten zichtbaar is gemaakt. Iets dat volgens hem essentieel is voor de transparantie. Lakeman: 'Lemstra is een strategie die de lange termijn goed in de gaten heeft. Hij is in feite een concurrent van me en ik zie zijn pogingen om een claimcode op te stellen als een poging om het speelveld voor zich in te nemen.'

Arco Krijgsman is directeur van het bedrijf Finvestor dat geld verdient

aan het schadeherstel voor beleggers. Net als advocaat Lemstra doet Krijgsman het omdat hij er geld verdient. De door Lemstra geïnitieerde claimcode voorziet niet in bedrijven als Finvestor. Een klein detail. Hoewel Krijgsman een claimcode en daarmee het indammen van cowboyinstellingen zeker niet afwijst, is hij kritisch over de opzet van Lemstra. 'Door de huidige opzet wordt het vrijwel ondoenlijk om een nieuwe claimstichting op te richten. Daarmee wordt een democratisch recht van gedupeerden om zeep geholpen.'

Huisadvocaat

Het gevolg van de verhoogde drempel is dat benadeelde beleggers zich noodgedwongen moeten wenden tot de bestaande stichtingen waarvan eenvoudig aantoonbaar is dat Lemstra er in veel gevallen de huisadvocaat is. Volgens Piet Koremans van stichting Platform Aandelenlease is

het zonneklaar dat Lemstra de Claimcode 'naar zichzelf heeft toegeschreven'. 'De claimbusiness is een werktein waaraan vooral advocaten als Lemstra veel geld kunnen verdienen. Hoewel hij in het verleden voor gedupeerden van bijvoorbeeld woekerpolissen verschrikkelijk magere regelingen heeft bedongen, geldt hij als de grote specialist die stelselmatig door enkele bestaande stichtingen wordt ingeschakeld. In mijn ogen is het simpel: de Claimcode moet de weg vrijmaken voor zijn nieuwe kantoor.'

Lemstra zelf zegt dat hij van het begin af aan duidelijk heeft gemaakt dat hij een belanghebbende is. 'De kritiek is voorstelbaar, maar het gaat mij er juist om de markt te professionaliseren, niet om andere partijen buiten te sluiten. Dat gaat ook niet gebeuren. De Claimcode zal genoeg ruimte bieden voor kleinere stichtingen.' o

Big Brotherbrein gaat scheiden

Het klinkt als een echtscheiding. Big Brotherbedenker Paul Römer en Endemol zijn na vijftien jaar 'uit elkaar gegroeid', zo zei Römer aan de *Telegraaf*.

Was, Jungel!

De New Kids hebben hun eigen nasynchronisatie ingesproken nu hun serie ook in Duitsland op de buis verschijnt. 'Verrückter Mongol', klinkt het.

Schone ballen voor Lucille

Lingo verscheen gisteravond weer lekker fris op de tv. Presentatrice Lucille Werner: 'We hebben de ballen gewassen. Het was één groot bacterieweb.'

BOEK
RECENSIE

ARIJAN TERPSTRA

Moord met Griekse
kaasbroodjes

Je hebt literaire thrillers en literaire thrillers, bewijst de Griekse schrijver Petros Markaris keer op keer. Het boek *Het Kindermeisje*, de vijfde titel uit zijn Kos-tas Charitos-reeks die in het Nederlands is vertaald, is daar weer een mooi voorbeeld van.

Voorwaarde voor een succesvolle integratie van een spannend plot en een doorwrochte context is toch vooral een gezond stel schrijvers-hersenen. En daar is bij Markaris zeker sprake van.

Het Kindermeisje draait om de speurtocht naar een onwaarschijnlijke moordenaar: een bejaarde Griekse die in Istanbul huishoudt door mensen vergiftigde tiropita (kaasbroodjes) te voeren. Inspecteur Charitos helpt de Turkse politie met het onderzoek, maar hoe vind je ie-

mand die door een stad zweeft die ze zelf nauwelijks kent? Deze speurtocht is op zichzelf spannend genoeg, maar net als bij eerdere boeken rond Charitos zit het leesplezier vooral in de context. Markaris' Istanbul leeft en bruiert, de Griekse vakantiegangers waar Charitos mee reist zijn treffend neergezet als zeurkousen, die alle Turks-Griekse vooroordelen onderstrepen.

Toch is de echte prestatie van het boek de naadloze integratie van de ingewikkelde Turks-Griekse geschiedenis met het moordplot.

Istanbul kende een grote Griekse gemeenschap, maar die is op de golven van de geschiedenis gedecimeerd tot een cluster oudjes dat vol woede zit over '64, toen vanwege een conflict over Cyprus de Griekse Turken zo ongeveer het land uit werden geschopt. Onder hen, zo blijkt gaandeweg, bevond zich ook Maria, de moordenaar, en die is terug om oud kwaad te vergelden.

Ineens is er een motief, stevig verankerd in helder beschreven geschiedenis, en is het plot er een om je vingers bij af te likken. Wel uitkijken dat er geen kruimeltjes tiropita aan kleven. ●

Petros Markaris
Het Kindermeisje

Thriller 'Ik gebruik geweld om over karakters te praten'

Slaughter is niet alleen horror

De Amerikaanse thrillerschrijfster Karin Slaughter, 'koningin van de suspense', heeft een nieuw ijsingwekkend verhaal uit: *Verbroken*.

Guus Bauer
AMSTERDAM

Als je thrillerkoningin Karin Slaughter kunt spreken, dan zeg je geen nee. De Amerikaanse succesauteur had even gelegenheid voor een vraaggesprek met *Dagblad De Pers*, om over haar nieuwe boek *Verbroken* te praten.

Ook in dit boek komen we weer de bekende personages tegen.

'Wanneer een boek klaar is, maak ik direct aantekeningen voor het volgende. Waar bevinden de personages zich 'emotioneel'? Ik denk ongeveer drie boeken vooruit. Sara Linton komt in bijna alle titels voor. Ze wordt nauwelijks ouder, het voordeel van fictie, maar ze ondergaat een proces. Ze verliest in een van mijn boeken haar man en gaat door een rouwproces in het volgende. Als ze in de vorige boeken kleine stapjes heeft gemaakt, dan neemt ze in *Verbroken* reuzensprongen. Van 'first lady' naar 'nobody'. Die karaktersverschuivingen interesseren me. Een serie is een delicate balans: iedereen moet het kunnen lezen en tegelijk moet ik mijn vaste lezers belonen.'

Uw boeken zijn eigenlijk psychologische romans?

'Thrillers verkopen beter dan literaire romans. Ik zou niet graag geschaard worden onder 'vrouwenlectuur'. Als je goed nadenkt, gaat zelfs *Gone with the Wind* van Margaret Mitchell over misdaad. Het is een kwestie van geweld gebruiken om over karakter te praten.'

U bent succesvol. Er zijn inmiddels meer dan zeventig miljoen boeken van u verkocht.

'Er bestaat het idee dat als je werk heel populair is, dat het dan niet goed kan zijn. De literaire wereld is zeer elitair. Jonathan Franzen (*Vrijheid*) probeert het aan beide kanten. In die zin word ik liever vergeleken met Charles Dickens die populaire literatuur schreef, of met Stephen King, die in mijn ogen een van de beste Amerikaanse schrijvers is en waarschijnlijk onze Dickens zal worden. Ach, en in zijn tijd moest Shakespeare concurreren met dansende beren.'

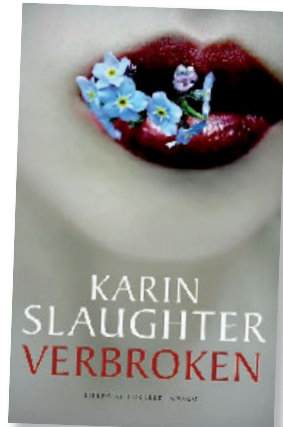
'Ik zou graag zwart-wit denken, maar ik kan het niet.' ALISON ROSA

Hoe bouwt u de spanning op in een verhaal?

'Elk hoofdstuk eindigt met een brug en voor elke duisternis moet wat licht zijn. Het gaat mij om de manier waarop de personages met de grote veranderingen in hun leven omgaan. Het is niet uitsluitend horror. Waarom zou je een boek lezen waar je depressief van wordt?'

Uit uw boeken blijkt dat u een goed psychologisch inzicht hebt.

'Misschien komt dat omdat ik mijn karakters als echte personen zie. Ik zou graag iemand zijn die zwart-wit denkt, maar dat kan ik niet. Dat is de ware vreugde van fictie: er moet een zekere logica in zitten. Als ik in de krant lees over een gruwelijke schietpartij, wil ik altijd weten waarom ie-

mand dat heeft gedaan. Daar krijg je in het echte leven meestal geen antwoord op. Het gaat over geheimen, geheimen die je kunnen vernietigen.'

Zoals de dyslexie van hoofdpersoon Will Trent in *Verbroken*? Die is met veel kennis van zaken beschreven.

'Ik heb het zelf in een milde vorm. Alleen als ik met de hand schrijf heb ik er last van. Het wordt ten onrechte als leesblindheid geïnterpreteerd. Het is een onvermogen om op de juiste wijze met taal om te gaan omdat de tekst in de verkeerde hersenhelft wordt verwerkt. Misschien ligt bij mij de oorzaak in het feit dat ik van oorsprong linkshandig ben. Op school is mij hardhandig 'aangeleerd' om met rechts te schrijven.'

En toen bent u gaan schrijven?

'Ik wist niet wat een schrijver was, maar op mijn zesde heb ik mijn eerste verhaaltje opgeschreven. Mijn vader heeft het ergens in een la liggen. Hij groeide op in kraakpannen met alcoholistische ouders. Zelf wilde hij alles anders doen. Hij werd autodealer. Als kind ging ik naar familieleden die in armoede leefden, maar ze wilden geen hulp. Ze waren tevreden. Dat gaf me inzicht in twee verschillende werelden. Altijd goed voor een schrijver. ●

DVD
RECENSIE

DIRK KOPPES

Zwanenzang Romy
Schneider ontroert

Als of het leven van de actrice Romy Schneider nog niet genoeg drama bevatte, speelde ze in haar laatste film een dubbelrol met nog dramatischer proporties. Had de voormalige Sissi-speelster in het echte leven net haar zoontje David verloren, in *La Passante du Sans-*

Souci (1982) redt ze als Elsa Wiener een joods jongetje uit handen van Berlijnse nazi's en trekt met hem naar Parijs. Haar echtgenoot Michel blijft achter om zijn socialistische uitgeverij voort te zetten. Steeds wanhopiger verzinkt Elsa in een roes van alcohol, slechts opgeschrikt door haar stiefzoontje die op viool een balling-liedje voor haar speelt of door het gedrag van de baas van een ranzige nachtclub waar ze optreedt.

Als of dit oorlogsdrama niet volstaat, speelt Schneider ook nog een dubbelrol als de hedendaagse Lina Baumstein, die getrouwd is met mensenrechtenactivist Michel Piccoli. Die schiet een Paraguayaanse am-

bassadeur neer, nadat hij hem herkend heeft als de man die zijn stiefmoeder Elsa te gronde heeft gericht. Want u raadt het al, Max senior is dezelfde man als het jongetje Max dat zijn stiefmoeder is kwijtgeraakt.

Schneider bewijst in deze dubbelrol dat ze echt kan acteren. Zowel de jonge, aanvankelijk levenslustige Elsa als de activistenvrouw Lina overtuigt. Jammer genoeg hinkt de film van regisseur Jacques Rouffio op twee gedachten: aan de ene kant een rechtbankdrama waarin Michel Piccoli voor zijn moord terechtstaat, aan de andere kant de oorlogsscènes. De hedendaagse fragmenten van *La Passante du Sans-Souci* verstoren de im-

pact van het oorlogsdrama. Het verhaal van de nazi's is overbekend, de gezinstragiek van een verloederende zangeres Elsa en haar koppige adoptiezoontje Max blijft ontroeren. Een waardig slotakkoord van Schneiders acteerloopbaan. ●

Jacques Rouffio
La Passante du Sans-Souci.

Ivanhoe!

De Koninklijke Bibliotheek heeft de Nederlandse *Lancelot* online gezet. Het gedicht bundelt verhalen uit de Arthur-legende.

Gefeliciteerd!

Don DeLillo heeft de PEN/Saul Bellow Award gewonnen. Jurylid Philip Roth: 'Iedereen wil Don een prijs geven. Nu waren wij aan de beurt.'

Het boek was beter

Van *Mama Tandoori* wordt een theaterversie gemaakt. De productiemaatschappij van Ivo Niehe kocht de rechten van Ernest van der Kwast's boek.

20.15 CHAMPIONS LEAGUE: AJAX-AC MILAN, NED3
Kunnen de voormalige godenzonen zich meten met de Europese top?

20.50 OPIUM NED2
Naast songfestivalpulp houdt Cornald Maas ook van cultuur. Vandaar *Opium*.

21.40 30 ROCK COMEDY CENTRAL
Emmy-winnende Amerikaanse comedyserie bedacht door comédienne Tina Fey.

22.10 FILM: KUNG FU HUSTLE RTL7
Wervelende actiethriller combineert humor met Aziatische vechtsporten.

22.35 OORLOG IN DE KEUKEN! RTL4
Keukenterrorist Gordon Ramsay geeft arme chef-koks verbale oorwassing.

Nederland 1

17:15 Een kuikentje wordt geboren
17:18 Abi
17:25 Sesamstraat
17:57 PVV
17:59 EenVandaag
18:00 NOS Journaal
18:15 EenVandaag
18:40 NOS Sportjournaal
19:00 Lingo
19:25 Afslag UMC Utrecht
20:00 NOS Journaal
20:30 Blik op de weg
21:05 Opgelicht?
21:50 Opsporing verzocht
22:30 De rijdende rechter
23:05 Pauw & Witteman

Nederland 2

17:00 NOS Journaal
17:05 Kruispunt
17:35 Tijd voor MAX
18:25 De verandering
18:55 Man bijt hond
19:25 Vroege vogels
19:55 That's the question
20:25 Uitgesproken
20:50 *Opium*
21:20 In de familie
22:00 Nieuwsuur
23:00 Close up: Denkend aan Holland

Nederland 3

17:15 Te land, ter zee en in de lucht
17:45 AVRO AvaStars Live
18:00 Amika
18:23 Het Klokhuis
18:45 NOS Jeugdjournaal
19:00 SpangaS
19:24 Nederland 3
19:25 De Wereld Draait Door
20:15 **NOS UEFA Champions League: AFC Ajax - AC Milan**
23:35 NOS Journaal op 3
23:50 De Wereld Draait Door

RTL4

17:05 As the world turns
18:00 RTL Nieuws
18:15 Editie NL
18:35 RTL Boulevard
19:30 RTL Nieuws
19:55 RTL Weer
20:00 Goede tijden, slechte tijden
20:30 Uitstel van executie
21:30 Herman den Blijker: Hermans Kookeiland
22:35 **Gordon Ramsay: Oorlog in de keuken!**
23:35 RTL Nieuws
23:45 RTL Weer
23:50 RTL Boulevard

RTL5

17:35 The king of Queens
18:00 Everybody loves Raymond
18:30 The nanny
19:00 TopChef
20:00 Take me out
20:30 Glee
21:30 Glee
22:30 So you think you can dance

RTL7

18:00 The A-Team
18:55 De politie op je hielen!
19:50 De Pfaff's
20:30 The accidental spy
22:10 **Kung Fu Hustle**

RTL8

17:05 Fabeltjeskrant
17:10 Oprah Winfrey show
18:05 Dr. Phil
19:00 Kinderziekenhuis
19:35 Style by jury
20:30 Out of the ashes
22:45 As the world turns
23:35 TopChef

SBS 6

17:05 De grote verhuizing
18:10 Huizenjacht
19:00 Hart van Nederland - Vroege editie
19:20 Shownieuws - Vroege editie
20:00 Trauma centrum
20:30 NCIS
21:30 NCIS
22:30 Hart van Nederland - Late editie
22:45 Piets weerbericht
22:50 Shownieuws - Late editie
23:20 Tienermoeders
23:50 Ontsnapt aan de dood

NET 5

17:05 Friends
17:35 Will & Grace
18:30 Airline
19:30 Bondi rescue
20:00 The little couple
20:30 Desperate housewives
21:25 Ugly Betty
22:20 Law & Order: Special Victims Unit
23:15 Cold case

Veronica

17:05 Zack & Cody
17:30 Zeke & Luther
18:00 Veronica's funniest commercials ever!
18:10 3rd Rock from the sun
18:40 According to Jim
19:05 Still standing
19:30 Two and a half men
20:00 The big bang theory
20:30 Undercover boss
21:30 Waar is De Mol?
22:35 Oplichters ontmaskerd
23:40 Veronica's funniest commercials ever!

LEZERSCOLUMN

Suiker

Marjolein van Tol

...
Hé wijffie, we zijn terug van de camping. Wat zeg je, nee meid, ben je gek, ik hoefde niet naar het ziekenhuis. Maar nog bedankt dat je me toen zo snel doorverbond met de dokter. Dat heb je hè, met suiker. Je ken er niet van op aan. Zo gaat ie prima en zo leg je in een hypo. Ja, die warmte, daar ken ik soms niet tegen. Dan

gaat de suiker met me op de loop. Zo als toen. Zitten we gezellig met z'n allen bij elkaar in het zonnetje, kaartje leggen, bierje erbij. De vrouw heb altijd de frituurpan mee. Even iets hartigs, daar knapt een mens van op. Wat zeg je, vet en alcohol, ja dag, het is maar eenmaal vakantie. En je heb me toch goed geholpen? Nou dan. Alles weer tiptop in orde, daar gaan ik tenminste vanuit. Heb net m'n bloed laten prikken, nuchter he, voor m'n cholesterol. Drie

Niet voor het een of het ander, maar jij ben geen dokter, nou dan.

buizen. Weet jij waarvoor ze aan één niet genoeg hebben? Ik hou er niet van, bloedprikken. Van mijn hoeft het niet. 't Is dat het moet van de dokter. Zonde, moesten ze nog eens iets voor uitvinden. Weet jij of ik tussendoor even binnen ken, ik heb een fles sangria voor de dokter. Luk het

niet? Maak niet uit. Komp het toch de volgende keer. Ken jij even nakijken wanneer mijn nieuwe afspraak is. Ben m'n kaart kwijt. Verloren, op de camping, toen ik in m'n hypo viel. Geen hond die wist wat ie doen moest. Maar m'n vrouw roept: bel-len! Ze was blij joh, dat jij toen opnam. Ze dacht nog, Jezus, is dat mazel. En dat de dokter er was natuurlijk. Niet voor het een of het ander, maar jij ben geen dokter, nou dan. Dus, na al die sores best nog een leuke dag gehad. Hé meid, we gaan d'r weer vandoor. Ben nog steeds nuchter en ik heb geen zin om zo opnieuw

in m'n hypo te rollen. Kennen we weer bellen. Doel mop, we zijn weg, even een bakkie doen bij de Hema, met een tompoes erbij. ●

Uw column in De Pers? Stuur uw pennenvrucht (maximaal 350 woorden) naar mijncolumn@depers.nl.

OPLOSSINGEN
PUZZELS

Sudoku (vorige week dinsdag)

9 1 5 7 3 2 6 4
8 2 4 9 1 6 3 5 7
7 6 3 4 8 5 9 1 2
6 9 2 3 4 8 5 7 1
5 3 7 6 2 1 4 9 8
1 4 8 5 7 9 6 2 3
3 8 6 2 5 7 1 4 9
2 5 1 8 9 4 7 3 6
4 7 9 1 6 3 2 8 5

Zweeds raadsel

-S-L-A-R-
STIL-SKUA
-OSAKA-GB
STENO-TBC
-TROLLEY-
KEE-KAN-S
-R-VERGEN
VENYN-EGA
-NOG-PROP
BARGOENS

Cryptogram

ZACHT----
W--O----
ADELE---
B--S-ZWYN
BASTA-A-U
E-O-A-N-L
REPARABEL
--J-D-O-E
--BESEFFEN

Elsje

Door Hercules & Valkema / www.elsje.nl

ZWEEDS RAADSEL:

stamen	gras-	foto-	balspel	alfabet
geluid-	stapen	grafische		
loos	rivier in	term		
	Frankrijk	reuzen-		
		roef-		
		meeuw		
		wervelen		
stad in			Great	
Japan			Britain	
kort-	8		rank en	1
schrift			smal	
		5	tuber-	
			culose	
wagentje			withand-	
hok op			gibbon	
visser's-				snelle
boot				hap
		vaat-		
		werk		
		zuid-		
		vrucht		
boos-			ik (Lat.)	
aardig-				
heid	3	ver-		
		eisen		
		Eng.ont-		
		kenning		
			edel-	
			groot-	
			achtbaar	6
boven-				4
dien	7	papier-		
		bal		

1	2	3	4	5	6	7	8
---	---	---	---	---	---	---	---

© Puzzelland

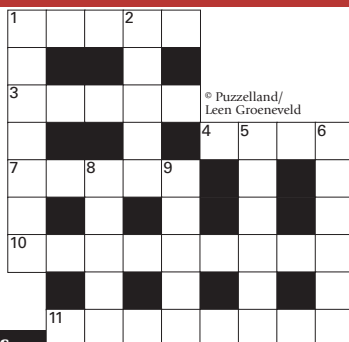
CRYPTOGRAM:

Horizontaal:

1. De laatste denkt niet ruw (5); 3. Bloemendaal is voornaam (5); 4. Die smeergelap heeft nog geluk ook! (4); 7. Nu is het afgelopen (5); 10. Te herstellen gelijk met een noot (9); 11. Een oud vrouwtje uitgestreken vatten (8).

Verticaal:

1. Die liederlijke figuur maakt schoon (7); 2. Meest lege deel van de nacht (5); 5. Een verkeerde kinderziekte is een tegenvaller (6); 6. Mensen die niets voorstellen (6); 8. Doop je in voor de was (5); 9. Op grond waarvan we allemaal bestaan (5).

© Puzzelland/
Leen Groeneveld

Speel deze puzzels online en win!

Ga naar: www.puzzelland.com/depers

WIN! Deze week:

3x

Voor 3 winnaars een arrangement van twee nachten in hotel Valkenburg of een van de andere 39 Fletcher hotels in Nederland naar keuze. Bekijk alle hotels op www.fletcher.nl

Het arrangement voor 2 personen bestaat uit: 2 x hotelovernachting met keuze uit een 3- of 4-sterren Fletcher hotel, 2 x uitgebreid ontbijtbuffet, 2 x 4-gangen diner in een 3-sterren hotel of 1 x 4-gangen diner in een 4-sterren hotel. In bepaalde periodes kan het zijn dat hotels een extra toeslag vragen of dat sommige hotels niet boekbaar zijn.

Bel: 0909-5010701

FLETCHER HOTELS

of SMS naar: 3553

WIN! Vandaag:

Een halfjaarabonnement op Quizted.

Quizted is het gezelligste puzzelblad van Nederland met de meeste prijzen. Dit prijspuzzelblad heeft een grote variatie aan puzzels en u maakt elke vier weken kans op een van vele prijzen.

Prijspuzzel van vandaag is de sudoku.

Bel: 0909-5010701

of SMS naar: 3553

Zo doet u mee:

Om kans te maken op dag- of weekprijs belt u de gevonden cijfercombinatie uit de vakjes ABC door naar 0909-5010701 (€0,60 per gesprek).

Of SMS "PERS-spatie-oplossing" naar 3553

(€0,60 per ontvangen bericht exclusief de kosten voor het gebruik van uw mobiele telefoon)

Prijspuzzel

SUDOKU ★★

		5		7		2	4	
		A	5	9		6		
		7	4		1	9		3
8	6		1		9			
2	1			6			3	
			8		B	1		
9		8			7			6
7			6		5			
4	2						8	C

De Pers

Een uitgave van Mountain Media BV

Anthony Fokkerweg 61 - 3
1059 CP Amsterdam
tel: 020 - 3460560
fax: 020 - 3460596

website:
www.depers.nl

redactie:
redactie@depers.nl
020-3460550

distributie:
distributiedepers@whm.wegener.nl
088-0131830

sales:
nationaaleverkoop@whm.wegener.nl
0800-7200000

marketing:
marketingdepers@whm.wegener.nl

oprichter:
Cornelis van den Berg

uitgever:
Ben Rogmans

hoofredactie:
Jan-Jaap Heij, Alain van der Horst

art direction:
Kees Jeremiasse

Dagblad De Pers is een gratis kwaliteitskrant die wordt verspreid via NS-stations, Bruna-winkels, TNT Business Points en kantoren. Kijk op www.depers.nl voor een uitgebreid overzicht van de distributiepunten.

VANDAAG
op de website

DePers.nl

Iets weten?

Take it easy. Take it slow.
www.depers.nl/slowmotion

Weer in de fout!

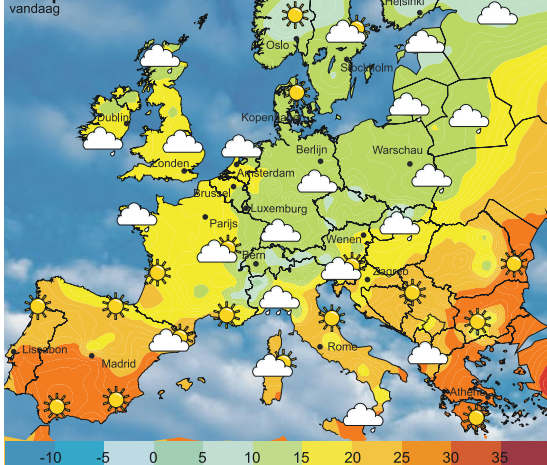
Keeper houdt van blunderen.
www.depers.nl/keeper

Ik & JP

Stuur jouw foto met Balkenende in en win.
www.depers.nl/jp

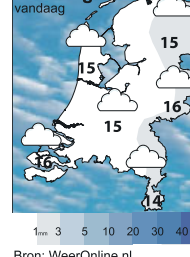
Europa

DI	WO	DO	VR	ZA
10 15	8 16	10 16	9 17	10 16
0 1	20 2	20 2	2 3	20 3
0-3	0-2	1-16	0-4	0-13

Het weer in uw regio? Bel 0900-1234570 (60 cpm)

Neerslag

Bron: WeerOnline.nl

Vandaag

Bewolkt, maar overwegend droog. Het is verder rustig weer: er staat een zwakke tot matige noordoostenwind en het wordt gemiddeld een graad of 15. Ook de avond en nacht verlopen bewolkt en droog. Het koelt af naar circa 9 graden, maar in het noorden kan het tijdens opklaringen verder afkoelen naar 4 graden.

Morgen

De ochtend verloopt deels mistig en bewolkt. Hier en daar breekt de zon even door. In de middag neemt vanuit het westen de bewolking toe en volgt er regen. De temperatuur komt overdag uit tussen 14 graden in het noorden en 18 graden in het zuidwesten. Hierbij is de wind zwak tot matig uit oostelijke richting.

9 2 9 2

Selectie geplande ov-verstoringen:

Hillegom/Lisse (bus)
Tot en met 1 oktober:
Connexionlijnen 50, 51, 57 en 61.
Halten Steenfabriek, De Nachtegaal, Sportlaan en Vreewijk vervallen.

Zwijndrecht (bus)

Vandaag en morgen:
Arrivalijnen 17 en 141. Halten Bouquet, Beneluxlaan en Hoofdland vervallen.

Gouda (bus)

Morgen:
Connexionlijnen 1, 4 en 486.
Halten Johan de Wittlaan en Savelberg vervallen.

Meer op www.depers.nl/g2920v
Onderweg? Bel 0900-9292 (€0,70 p/m)
of kijk op mobiel.g2920v.nl

Voetbal De moeizame start van Ibrahimovic bij Ajax

‘Zlatan zat met zichzelf in de knoop’

Zlatan Ibrahimovic keert vanavond met AC Milan terug in de **Arena**. Als **vedette**. Daar zag het in zijn **debuutjaar** bij Ajax niet naar uit.

Arjan Nowee
AMSTERDAM

Het strookt totaal niet met zijn imago: Zlatan Ibrahimovic die ligt te piekeren. Toch gebeurde het regelmatig in zijn debuutjaar bij Ajax in het seizoen 2001/2002. Dan staarde hij in zijn woning in Diemen naar het plafond. Talloze vragen passeerden de revue. De kern: waarom kwam zijn potentie er niet meteen uit in Amsterdam?

Toenmalig trainer Ronald Koeman denkt het te weten. ‘Hij was een totaal ander systeem gewend. Opeens moest hij als nummer 9 in de stijl van de Ajax-school spelen. Plus: hij was jong, kwam uit een ander land en was voor een behoorlijk bedrag gekocht.’ Koeman stak veel energie in Ibrahimovic, al was het niet altijd even makkelijk. ‘Hij kon nukkig zijn, eigenwijs. Hij had al vroeg persoonlijkheidsproblemen, wat hij wilde. Dat botste weleens.’

Zo stuurde de coach hem een keer van de training. Hij miste bij de spits de wil om erbovenop te komen. En er waren wel meer akkefietjes dat eerste jaar. Tel daar het gebrek aan goals bij op en de bakken kritiek zijn snel verklaard. Leo Beenhakker, destijds technisch directeur van Ajax, zegt zelfs: ‘Er waren de eerste maanden maar twee mensen die niet aan Zlatan twijfelden: hijzelf en ik.’

Vaderfiguur

Beenhakker werd een vaderfiguur voor de Zweed. Ibrahimovic om altijd op zijn kamertje terecht. ‘Elke maandagmorgen zagen we elkaar even. Dan kwam hij naar boven met een wat ongelukkig gezicht. Hij kreeg zoveel over zich heen; raakte steeds verder geïsoleerd. Ik moest zorgen dat hij niet aan zichzelf ging twijfelen. Dan zaten we elkaar een halfuurtje moed in te praten.’

Want andersom was het zo dat Beenhakker ook werd veroordeeld voor het niet renderen van zijn aankoop van circa negen miljoen euro. ‘Op een gegeven moment werd ik nogal scheef aangekeken. Ik heb wel wat mensen binnen de club moeten overtuigen. Maar ik heb altijd gezegd dat het goed zou komen.’

Jan van Halst dacht er net zo over. ‘Het was een kwestie van tijd voor het

Waarom kwam Zlatans potentie er in Amsterdam niet meteen uit? ANP

eruit zou komen.’ Terugdenkend aan dat seizoen komt de oud-teamgenoot van Ibrahimovic tot de conclusie dat hij zich té graag wilde bewijzen. ‘Hij had een overdreven geldingsdrang, acteerde wat geforceerd. Dan had-ie een goede trainingsweek achter de rug, waarin hij uitblonk tijdens partijen, en in het weekend wilde hij dan heel geforceerd laten zien hoe goed hij wel niet was. Want dat had hij tijdens de trainingen ook al laten zien. Dat lukte dan net niet.’

Wat heet. Ballen sprongen van zijn voeten, de simpelste kansen liet hij onbenut. Het gevolg: fluitconcert na fluitconcert. Van Halst: ‘Ik heb daar vaak met hem over gesproken, lag ook bij hem op de kamer. Hij zat wel met al die kritiek, hoor, Zlatan zat met zichzelf in de knoop.’

En daar bleef hij lang in zitten omdat Ibrahimovic het vertikte om steun te zoeken bij anderen – op Beenhak-

‘Er waren maar twee mensen die niet aan Zlatan twijfelden: hijzelf en ik.’

Leo Beenhakker, oud-t.d. Ajax

ker na. Waar veel buitenlandse Ajax-ciedien naar teammanager David Endt trekken, daar negeerde de spits hem lange tijd. Pas na ruim anderhalf jaar was er een klik. ‘Hij was wantrouwend ten opzichte van de wereld’, aldus Endt. ‘Hij kon ook weleens heel bot en ongevoelig overkomen, maar dat was voor een groot deel een masker. Ook voor hem geldt: ruwe bolster, blanke pit. Als het erop aankwam was hij een gevoelige jongen die niet alleen maar door de porseleinkast ragde.’ Tegen het einde van het seizoen wer-

den de geluiden dat Ajax bereid was Ibrahimovic te verkopen steeds sterker. Volgens de betrokkenen van toen is dat nooit aan de orde geweest. Koeman: ‘Je investeert niet zoveel geld in een speler om er na een jaar mee te stoppen. Ik kan me ook niet herinneren dat ik ooit heb gezegd: verkoop hem.’ Beenhakker vult aan: ‘Ik zat er toch zelf bij? Ik heb altijd pal achter deze transfer gestaan.’

Terecht, naar later bleek. Ofschoon Ibrahimovic amper speelde op het WK dat op zijn debuutjaar volgde, deed het zijn carrière goed. De professionaliteit van Henrik Larsson opende hem de ogen.

Terug in Amsterdam deed Ibrahimovic de kritiek verstommen. In 2004 verkocht Ajax hem voor bijna het dubbele van zijn aankoopsprijs aan Juventus. Naar het plafond staren deed hij toen allang niet meer. ●

Champions League Ajax denkt dat het in Arena kansen heeft

Ajax gaat vanavond in de thuiswedstrijd tegen AC Milan op jacht naar eerherstel voor de flater bij Real Madrid.

Redactie sport
AMSTERDAM

De koploper van de eredivisie wil koste wat kost voorkomen dat het net zo kansloos onderuitgaat als twee weken geleden tegen Real Madrid (0-2). ‘Maar dat zal niet meevallen’, stelde trainer Martin Jol gisteren. ‘AC Milan en Real Madrid zijn van hetzelfde niveau.’

‘Ibrahimovic is de beste spits van de wereld’, stelde Jol. ‘Robinho is onvoorspelbaar en je weet wat er gebeurt als Ronaldinho het op zijn heupen krijgt. Het zal moeilijk worden, maar we spelen ook voor eigen publiek in de Arena. Daar verliezen we niet vaak. We zullen moeten aanvallen als zaterdag tijdens de eerste helft tegen FC Twente. Daarnaast zullen we heel scherp moeten verdedigen. Uiteraard hebben we dan een kans.’

‘Je weet wat er gaat gebeuren als Ronaldinho het op zijn heupen krijgt.’

Ajax-coach Martin Jol

Ajax bestrijdt AC Milan waarschijnlijk met dezelfde basisformatie als zaterdag tegen FC Twente. Dat betekent dat Rasmus Lindgren opnieuw de voorkeur krijgt boven Demy de Zeeuw. De Zweed vormt samen met Eyang Enoh een koppel op het middenveld.

Enoh en Lindgren geven Ajax volgens Jol in belangrijke wedstrijden veel stabiliteit. Dat is meegenomen omdat de aanvallers Luis Suarez en Moumir El Hamdaoui zelden meeverdedigen.

Toch verloren beide middenvelders zaterdag tot twee keer toe Theo Janssen uit het oog, die prompt scoorde. Enoh was tijdens de voorronde van de Champions League tegen PAOK Saloniki ook al schuldig aan een tegentreffer. ‘We hebben een jonge ploeg en praten veel over die dingen’, aldus Jol. ‘We moeten leren van zulke situaties. Ploegen als AC Milan hebben niet veel kansen nodig.’ ●

Champions League ‘ZLATAN ZIE IK VAAK OP DE TV’

De spelers van Ajax geloven dat ze vanavond de thuiswedstrijd in de Champions League tegen AC Milan tot een goed einde kunnen brengen. Dat verklaarde Jan Vertonghen (foto) gistermiddag na de laatste training. Vertonghen debuteert in de Champions League.

Hij was twee weken geleden geschorst voor de uitwedstrijd bij Real Madrid (2-0). ‘Daar ging het helaas niet goed’, stelde hij. ‘Maar we weten ook dat we beter kunnen.’ Vertonghen moet het opnemen tegen Zlatan

Ibrahimovic, volgens zijn trainer Martin Jol de beste spits van de wereld. ‘Hij kan zo’n beetje alles’, zei de Belg over de Zweed. ‘Ik zie dat bijna wekelijks op televisie. Ik hoor hetzelfde van mensen die hem bij Ajax hebben meegemaakt. Hoe ik me op zo’n tegenstander voorbereid? Ik zal negentig minuten lang geconcentreerd moeten spelen. We spelen tegen de top van de wereld. Dat is voor ons niet alleen een enorme uitdaging. Het vertrouwen in een goede afloop is groot in het team.’

FC Twente TIENDALLI BLIJFT THUIS

FC Twente reist zonder Dwight Tien-dalli naar Londen, waar het morgen in de Champions League tegen Tottenham Hotspur speelt. De linksachter, die zaterdag ook al het duel met Ajax miste, heeft nog te veel last van een blessure aan het bovenbeen. Ook Bart Buysse (enkel) is niet inzetbaar. Trainer Michel Preud’homme heeft twintig spelers geselecteerd voor de tweede ontmoeting van de club in de Champions League.

**LOPERS LEZEN
RUNNER'S WORLD**

Klaar voor het najaar!

Bookkeeping
Bijz. Effen
Uitdaging
De moderne
hardloper
De moderne
hardloper

**VERFUIJ JE
LOOPTECHNIEK**
Looptuig voor
10 Complexe
ingratiënten
Van de beste hardloper
van Nederland

**NU GEHEEL
VERNIEUWD**

Geen getwitter
De captains van Amerika en Europa hebben met hun teams voor de Ryder Cup, de belangrijke golfwedstrijd tussen de twee, afgesproken dat er niet getwitterd wordt.

Klok vooruit
De sportbazen in Groot-Brittannië willen dat de klok daar een uur vooruitgaat. Met zestig minuten meer daglicht zouden de sportprestaties toenemen.

De zin van sport Veilig op de achterbank

Als fan kun je even kind zijn

Sommige mensen begrijpen niet dat we zo graag naar **sport kijken**. Toch zijn er **genoeg redenen** voor. 'Je kunt even aan je zorgen ontsnappen.'

KUPER OP DINSDAG
SIMON KUPER

PARIJS

'Waarom zijn de mensen toch zo dol op sport', riep kort geleden een vrouwelijke kennis van me geïrriteerd uit. Het is een vraag die ik mezelf ook vele malen gesteld heb. Nu kan ik – in de laatste sportcolumn die ik schrijf voor deze krant – het antwoord geven.

Het is niet zo vreemd dat mensen graag aan sport doen. Het is leuk. Er komt endorfine bij vrij zodat je er blij van wordt. Het houdt je slank. Het kan zelfs van levensbelang zijn. Maar waarom zou je kijken naar andere mensen die aan sport doen – en nog erger, waarom zou je na afloop heftige discussies houden over hoe ze speelden? Waarom is de Super Bowl het meest bekeken Amerikaanse tv-programma? Waarom was de WK-finale het meest bekeken programma ooit?

Genialiteit

Je zou heel wat redenen kunnen aanvoeren. Arthur Hopcraft schreef in zijn klassieker *The Football Man* (1968) dat de genialiteit in de sport de enige soort is die door de gewone man kan worden begrepen. Je moet een aardige tijd naar school zijn geweest om het werk van James Joyce te kunnen waarderen, maar bijna iedereen kan genieten van Lionel Messi. Fan zijn van een team zorgt ook voor een band met andere mensen. Als de Red Sox de World Series winnen en half Boston uit zijn dak gaat, delen mensen hun gevoelens met hun buren en willekeurige voorbijgangers.

Zoiets is een uitzonderlijk genoeg. Maar als je zegt dat mensen de sport volgen omdat anderen dat ook doen, ga je in een kringetje rond. Waarom, vroeg deze vrouw, volgen we de sport überhaupt?

Wat ik in de afgelopen jaren heb opgestoken – veel is het niet – is dat je als sportfan weer terug kunt gaan naar je kindertijd. Zoals dat bij de meeste ideeën het geval is, laat ook dit idee zich het best uitleggen aan de hand van een *Peanuts*-cartoon. Charlie Brown en Peppermint Patty

De Boston Red Sox hebben de World Series gewonnen en vieren dat in de stad. EPA

liggen onder een boom te praten. Hij vertelt haar wat veiligheid is: je bent een kind, je bent met je ouders ergens heen geweest en nu is het laat en ze rijden met je naar huis. 'Zij doen al het denkwerk', vertelt hij haar. 'Jij kunt lekker slapen op de achterbank en je hoeft nergens aan te denken.'

'Dat is echt fijn!', roept Patty. Maar, waarschuwt Charlie haar, er zit ook een nadeel aan. 'Plotseling ben je groot en dan zal het nooit meer zo simpel zijn. Het is voorbij – en jij kunt niet meer op de achterbank slapen.' 'Hou mijn hand vast, Chuck!', zegt Patty.

Voor veel volwassenen is supporter van een sportclub zijn de enige manier om aan hun zorgen te ontsnappen. Als je naar sport kijkt, kun je je weer acht jaar voelen. Je zit weer op de achterbank. Je hebt geen controle over de wedstrijd. En diep van binnen weet je ook dat het niet echt uitmaakt. De emoties zijn niet helemaal echt. Je vloekt wel tegen de tv als je team verliest, maar dan gaat het leven weer door. Als de Engels

het niet goed doen op het WK, springt er niemand van een flat. Ze gaan gewoon naar hun werk.

Sport kijken brengt je nog op een andere manier in contact met de achtjarige in je. Als je volwassen wordt, verandert bijna alles om je heen. Mensen worden ouder, ver-

'Het is simpeler om Lionel Messi te waarderen dan James Joyce.'

Arthur Hopcraft, 'The Football Man'

huizen, scheiden en gaan dood. Maar de clubs blijven bijna hetzelfde. De Red Sox en Liverpool waren er al toen we kinderen waren en zullen er nog zijn als we oud zijn.

Het is geen wonder dat fans ook vaak denken als achtjarigen. Veel mensen praten over sporters alsof ze tweedimensionaal zijn: 'held', 'Judas', 'bedrieger'. Tiger Woods was een halve god. Maar ik was in Toronto

toen hij in de problemen kwam en ik weet nog goed dat er een serieuze Canadese krant was die pagina's spendeerde aan het ontrefelen van dit mysterie: hoe kon het nu toch dat een knappe jonge miljardair buitenechtelijke verhoudingen had gehad?

Sportfans krijgen maar zelden de kans om een kijkje achter de schermen te nemen en de echte mensen te zien. Ik heb jaren grote sporters geïnterviewd en ben tot de volgende conclusie gekomen: ze zijn niet als wij, alleen beter in sport. Ze zijn goed in hun werk, maar zien het als hun baan, niet als een sprookje. Daarom gebruiken ze het woord 'prof' om zichzelf te beschrijven.

Ze geven ons de mogelijkheid om even onze zorgen te ontvluchten. Ik hoop dat dat voldoende reden is om acht jaar te hebben geschreven over iets dat verder geen enkele betekenis heeft. ●

► Dit was de laatste column van Simon Kuper in *De Pers*. Zijn plaats wordt vanaf volgende week ingenomen door Thijs Zonneveld.

Vertrouwen Van Gaal hoeft niet te vrezen bij Bayern

Zijn elftal swingt niet meer en staat al een straatlengte achter op de koploper in de Bundesliga. Toch heeft Louis van Gaal gisteren een nieuwe verbintenis getekend.

Redactie sport
AMSTERDAM

Van Gaal verlengde gisteren zijn verblijf als trainer bij Bayern München. Direct na aankomst van de ploeg in Basel, waar Bayern vanavond voor de Champions League speelt, tekende de Nederlander een contract dat hem tot de zomer van 2012 aan de club uit Beieren bindt. 'Ik ben blij dat ik nog een jaar langer bij Bayern kan en mag werken', aldus de trainer. 'Het is leuk om prijzen te pakken. Bij een top-team als Bayern krijg ik daar volop de mogelijkheden voor.'

Het bijtekenen van Van Gaal komt niet als een verrassing. Ondanks de slechtste competitiestart in liefst 33 jaar, toonde de leiding van de Duitse club eerder al het volste vertrouwen in de Nederlander te hebben. 'We veranderen niet van mening na een slechte wedstrijd of een nederlaag', benadrukte voorzitter Karl-Heinz Rummenigge gisteren al in de Duitse krant *Bild*.

Rummenigge, maar ook sportdirecteur Christian Nerlinger, haalde zaterdag na de pijnlijke thuisnederlaag tegen Mainz (1-2) hard uit naar de eigen ploeg. 'We hebben de spelers specifiek gevraagd om meer inzet', lichte de preses van Bayern toe. 'Met name onze internationals moeten nu opstaan. Met onze trainer heeft het niets te maken. Hij verricht hier superwerk.' ●

Van Gaal 'verricht superwerk', EPA

Togo VAST VOOR SPOOKDUEL

De voormalig minister van sport van Togo, Antoine Folly, blijft in hechtenis als gevolg van de 'spookinterland' tussen Bahrein en het zogenaamde nationale team van Togo. Een groep voetballers deed zich begin september voor als de nationale ploeg van Togo. De bond wist echter van niets. Folly werd in de nacht van donderdag op vrijdag van zijn bed gelicht wegens veronderstelde betrokkenheid bij het incident.

Wereldruiterspelen EXQUIS NADINE VOLDOET

Hans Peter Minderhoud heeft gisteren bij de Wereldruiterspelen in Lexington als eerste Nederlander in de landenwedstrijd van de dressuur met Exquis Nadine een percentage van 72,225 gehaald. Hij zei na zijn rit vooral opgelucht te zijn. Zijn score kon zonder meer aanvaardbaar worden genoemd.

Minderhoud had zich vooraf zorgen gemaakt. 'Op zaterdag kwam Nadine te vallen. Ze gleed uit op het asfalt en lag bijna in een spagaat op de grond. Samen met veterinaire Jan Gre-

ve zijn we naar de kliniek gegaan. Daar zag ik mijn hele WK in duigen vallen. Ik dacht: Het zal toch niet gebeuren dat de rest straks op het erodarium staat en ik op mijn hotelkamer zit te kniezen? Gelukkig viel het mee. Het paard deed het gewoon weer heel goed. Dat is mentaliteit.' De dressuur is de derde discipline die begint bij de Wereldruiterspelen. Eerder al werd gereden in de reining en endurance, vooralsnog zonder Nederlandse successen. De dressuurequipe geldt in Kentucky als favoriet.

Blessure MAN UNITED MIST ROONEY

Manchester United mist morgen in de wedstrijd voor de Champions League in tegen Valencia aanvaller Wayne Rooney. De spits ontbreekt vanwege een enkelblessure.

Eerder werd bekend dat United het zeker een paar weken zonder Ryan Giggs moet doen. Net als Rooney viel de geroutineerde aanvaller zondag uit in het competitieduel met Bolton (2-2). Giggs liep een blessure aan de hamstring op.

Champions League BLOM NAAR PORTUGAL

Arbiter Kevin Blom is door de Europese voetbalunie UEFA aangesteld om het duel in de Champions League tussen Sporting Braga en Sjachtar Donetsk in goede banen te leiden. De wedstrijd wordt vanavond in Portugal gespeeld. Arie Brink en Rob van de Ven assisteren Blom. Reinold Wiedemeijer treedt op als vierde official. Richard Liesveld en Tom van Sichem reizen mee als vijfde en zesde official.

Hulp van boven

West Ham-doelman Robert Green heeft een gesprek aangevraagd met de pastoor van de club. Hij wil oplossingen voor zijn matige spel.

Origineel

De Franse vierdeklasser Levallois SC opent morgen de deuren van zijn nieuwe stadion. De naam is al bekend: het Didier Drogba-Stadion.

Genoegdoening

De FIFA heeft oud-doelman van Togo Kodjovi Obilale 18.500 euro gegeven. Hij werd tijdens een terreuraanslag bij de Afrika Cup neergeschoten.

Voetbal Kevin Moeliker over Het Ongeluk

‘Het contact met Theo heb ik verbroken’

Voor het eerst praat Kevin Moeliker over het auto-ongeluk, waarbij Theo Janssen bestuurd was. ‘Soms moet ik mijn best doen om niet te janken onder de lat.’

Iwan Tol
ELST
...

Door de beslagen ramen van zijn huiskamer in het Gelderse Elst kijkt Kevin Moeliker naar buiten. Met een flauw glimlachje zegt hij: ‘Lekker, die regen. Glijdt die bal nog sneller. En ik ben al zo traag.’ Tien maanden na het auto-ongeluk, waarbij hij een hersenkneuzing opliep, staat Kevin Moeliker weer onder de lat. Zijn rentree, vanavond bij Jong FC Lienden, zou iets moeten zijn waarnaar hij uitkijkt, maar Moeliker schudt zijn hoofd. ‘Misschien is het meteen ook mijn laatste wedstrijd.’

Hij legt uit: ‘Mensen denken: o, een rentree, hij zit binnenkort weer op zijn oude niveau. Maar ik lijk nog weinig op de oude Kevin. Ik wil mezelf later niet verwijten dat ik er niet alles aan heb gedaan om mijn oude niveau weer te halen, daarom ben ik deze zomer weer begonnen met trainen. Maar soms moet ik mijn best doen om niet te janken onder de lat, zo schrikbarend is mijn niveau nu.’

Terug naar 21 november 2009. Moeliker, oud-doelman van onder meer Helmond Sport, Telstar en Go Ahead Eagles stapt ’s middags op de trein om naar Enschede te gaan. Avondje voetbal kijken, naar FC Twente, waar de broer van zijn vriend Johan Janssen speelt. Over de terugreis hoeven ze zich geen zorgen te maken. Theo rijdt. Ze dineren die avond, zien de wedstrijd in de Grolsch Veste en lopen na het duel terug naar het parkeerterrein. Vanaf dat moment is de film zwart bij Kevin Moeliker. Hij ligt twee weken in coma.

Alles wat hij nu weet – over de kop geslagen, tegen een boom beland, uit de auto gezaagd, het te hoge alcoholpromillage van bestuurder Theo Janssen – weet hij van zijn ouders en zijn

viriendin. Details over wat er precies is gebeurd op die novemberavond, hoeft hij niet te weten. ‘Anders durf ik nooit meer in een auto te stappen.’

Heb je vaak gedacht: ik had nooit moeten instappen bij Theo?

‘Nee, ik heb geen moment getwijfeld. Daar was ook geen reden toe. Ik heb Theo die avond één biertje zien drinken.’

Moeliker zat rechts achter in de auto. Van de vier inzittenden is hij er het slechtste aan toe. Als hij na twee weken ontwaakt uit zijn coma, herkent hij zijn eigen dochtertje niet meer. Hij spreekt louter wartaal. Zijn vriendin Nathalie: ‘Kevin dacht dat hij in Duitsland was. Het was een moeilijke tijd. Geen van de neurologen kon vertellen of het ooit nog goed zou komen.’

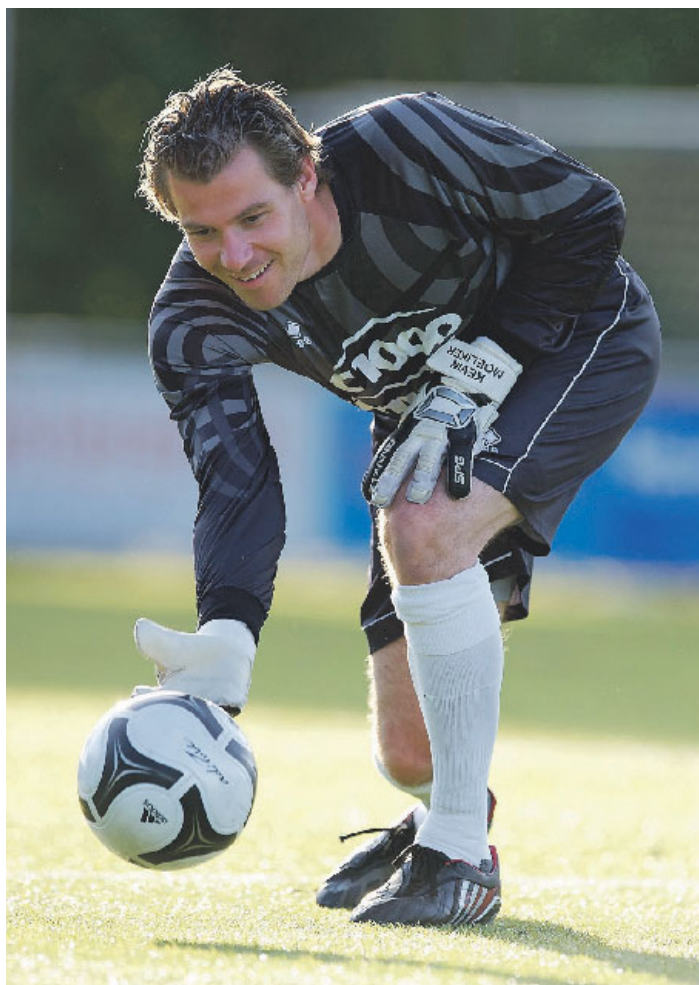
‘Ik word elke dag met het ongeluk geconfronteerd. Dat is zwaar.’

Kevin Moeliker

In december wordt Moeliker overgebracht van het ziekenhuis van het Medisch Spectrum Twente naar Rijnstate in Arnhem. Stukje bij beetje wordt hem duidelijk wat er is gebeurd. In revalidatiecentrum Groot Klimmendaal in Arnhem vordert zijn herstel langzaam. Dagelijks volgt hij daar fysiotherapie, ergotherapie en logopedie. Na vier weken – het is dan eind januari 2010 – mag hij naar huis. ‘Wat was ik daar blij mee. Ik dacht dat ik in *One Flew Over the Cuckoo’s Nest* was beland daar. Om me heen zag ik allemaal mensen die er veel erger aan toe waren dan ik. Verschrikkelijk.’

Heb je nog contact gehad met FC Twente tijdens je revalidatie?

‘De club was begaan met mijn lot. Omdat ik een halfjaar geen auto mocht rijden, moest ik bijna dagelijks naar Klimmendaal met de taxi.

Kevin Moeliker, hier op een foto uit juli, maakt vanavond zijn rentree bij Jong FC Lienden. ‘Misschien is het mijn laatste wedstrijd.’
ORANGE PICTURES

Die kosten zijn allemaal door FC Twente betaald. Met technisch manager Cees Lok heb ik nog regelmatig contact.’

En hoe was het contact met Theo? Wat zeg je tegen elkaar na zo’n ongeluk?

‘Dat viel wel mee allemaal. Het ging vooral over koetjes en kalfjes.’

Neem je hem iets kwalijk?

Moeliker laat een lange stilte vallen. ‘Aan de ene kant niet. Hij heeft dit ook niet gewild, daar ben ik van overtuigd. Aan de andere kant: ik word elke dag met het ongeluk geconfronteerd. Dat is zwaar.’

Wat dacht je toen je hem na het kampioenschap van FC Twente met een kratje bier zag struikelen

op de snelweg?

‘Ik dacht: dat is typisch Theo. Ikervoer het niet als kwetsend, zo zal-ie het ook niet hebben bedoeld. Maar slim is het niet dat uitgerekend hij daar met bier over straat ging lopen.’

Hoe is het contact nu met Theo?

‘Dat is er niet meer. En dat had niets te maken met het feit dat de zaak nu onder advocaten is. Begin mei is er iets voorgevallen. Sindsdien heb ik het contact met hem verbroken. Daar wil ik het bij laten.’

Wie nu, tien maanden na het ongeluk, naar Kevin Moeliker kijkt, ziet een op het oog gezonde jongeman van dertig jaar. Maar schijn bedriegt, waarschuwt hij. ‘Door de hersenkneuzing nemen mijn hersenen niet meteen de juiste route. Uit testen

blijkt dat ik een stuk trager ben geworden. Dat zijn momenten dat ik met mijn neus op de feiten word gedrukt.’

Hij heeft een hbo-opleiding Makelaardij afgerond, maar zal misschien nooit meer op dat niveau kunnen werken. Vandaar dat hij nu een schadeclaim bij Janssen heeft neergelegd. Ook op voetbalgebied loopt Moeliker achter. Eigenlijk frustreert dat hem nog het meeste. ‘Ik moet langer nadenken als een bal op me af komt. Dat doet pijn, want mijn referentie is wat ik ooit heb gekund.’

‘Elke dag word ik met het ongeluk geconfronteerd. Ik had altijd een grote bek. Maar als ik nu mijn dochtertje zie eten, kan ik wel janken van geluk. Hoe vervelend mijn situatie ook is, ik moet de positieve dingen eruit halen.’ ●

Champions League NOG TICKETS VOOR AJAX

Ajax heeft op het laatste moment nog 350 kaarten in het bezit gekregen voor de thuiswedstrijd van vanavond in de Champions League tegen AC Milan. Het duel was net als de overige groepswedstrijden in de Arena tegen Auxerre en Real Madrid al weken uitverkocht. De club vernam gisteren dat onder meer de UEFA niet alle tickets heeft afgenomen. De kaartjes zijn via de website van Ajax te bestellen.

Coach ontslagen WISSEL BIJ SEVILLA

Sevilla heeft trainer Antonio Alvarez (foto) ontslagen wegens de tegenvallende prestaties. Gregorio Manzano (54) is aangesteld als zijn opvolger. De ex-trainer van Real Mallorca begon gisteravond al. Alvarez stond onder druk nadat hij er niet in was geslaagd om zijn ploeg naar de groepsfase van de Champions League te leiden. Na de nederlaag (2-0) zondag bij het gepromoveerde Hercules besloot het bestuur in te grijpen.

REUTERS

WK in Australië POLITIE BOOS OP WIELRENNERS

De politie in het Australische Geelong wil dat de wielrenners die ter plekke druk aan het trainen zijn voor de wereldtitelstrijd, zich aan de verkeersregels houden. ‘Ze gaan op de bon als ze de regels overtreden, al is het de wereldkampioen zelf’, sprak senior-sergeant Shane Coles gisteren streng.

De meeste deelnemers aan de strijd om de regenboogtrui, die morgen begint, zijn inmiddels gearriveerd en maken hun rondjes op het parkoers dat nog steeds niet afgesloten is. Volgens de lokale agenten

worden daarbij de verkeersregels structureel overtreden: stoplichten worden genegeerd en renners rijden met meer dan twee naast elkaar. ‘Alle verloven zijn ingetrokken voor dit evenement, we houden alles scherp in de gaten’, aldus Coles, wiens landgenoot Cadel Evans de regerend wereldkampioen bij de profs is.

Voor dit WK is Evans slechts een outsider, de topfavoriet in Geelong is de Belgische coureur Philippe Gilbert.

Eerste liedje

Sir Edward Elgar (van Last Night of the Proms) blijkt honderd jaar geleden het eerste voetballiedje ooit te hebben gemaakt: *Banged The Leather for Goal*.

De bar wel meteen sluiten

Amateurclub Garforth Town, waar de oude Socrates ooit zijn rentree maakte, heeft met Paul Gascoigne een nieuwe trainer gevonden.

Onder de zoden

Derby County doet nu ook in begrafenissen. Bij het duurste pakket gaat de begrafenistoet ook voor het stadion langs.

Dit is een Prijs Checker van Dirk.

De Prijs Checkers van Dirk, Bas en Digros blijven graag anoniem. Want andere supermarkten zijn niet blij met hun komst. Onze Prijs Checkers checken elke dag de prijzen bij andere supermarkten. Zodat we altijd met alles de goedkoopste zijn én blijven. En dat bespaart u honderden euro's per jaar.

Consumentenbond: “A-Merken het goedkoopst bij Dirk, Bas en Digros.”

Dat onze Prijs Checkers hun werk goed doen wordt ook nu bewezen door onafhankelijk onderzoek van de Consumentenbond. De resultaten van dit onderzoek worden gepubliceerd in de Consumentengids van komende maand (oktober 2010).

Met álles de goedkoopste!

